

СВЕТОМИР АРСИЋ

БАСАРА

Репродукција на корици (детаљи):
Еізодус рурални, 2017 (кат. бр. 80)

Галерија Српске академије наука и уметности

147

ISBN 978-86-7025-810-5

СВЕТОМИР АРСИЋ

Публикацију издаје	СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
Уредник	ДУШАН ОТАШЕВИЋ
Рецензенти	ДУШАН ОТАШЕВИЋ МИЛИЦА СТЕВАНОВИЋ
Лектура и коректура	СВЕТЛАНА СТОЈКОВИЋ НЕВЕНА ЋУРЂЕВИЋ
Превод	ДРАГАНА БОГОЈЕВИЋ МАРК БРОГАН
Фотографије	УГЉЕША ДАПЧЕВИЋ ИВАНА ТОМАНОВИЋ СТАНКО КОСТИЋ
Графички дизајн и техничко уређење	ДАНИЈЕЛА ПАРАЦКИ
Штампа	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК, Београд
Тираж	1000

БАСАРА

[РАДОВИ 1998–2018]

Београд 2019

Изложбу приређује	ГАЛЕРИЈА СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ
Аутор изложбе	НИКОЛА КУСОВАЦ
Дизајн поставке	ИГОР СТЕПАНЧИЋ
Стручни сарадници на организацији изложбе	ЖАКЛИНА МАРКОВИЋ РАДА МАЉКОВИЋ ЈЕЛЕНА МЕЖИНСКИ МИЛОВАНОВИЋ
Техничка реализација	МИЛАН ЈАЗИЋ ГОРАН ВИТОРОВИЋ САША РЕНДИЋ СТОЈАН ПРЕДОВИЋ

*Српска академија наука и уметности захваљује на финансијској подршци
Министарству културе и информисања Републике Србије
и Секретаријату за културу града Београда*

Садржај

7	<i>Душан Оташевић</i> УВОДНА РЕЧ
8	<i>Никола Кусовац</i> РОДОЉУБИВ, МАРЉИВ, УПОРАН, АНГАЖОВАН – СВЕТОМИР АРСИЋ БАСАРА
30	<i>Оља Јеврић</i> СВЕТОМИР АРСИЋ БАСАРА
48	<i>Никола Мирков</i> БАСАРА...
64	<i>Светомир Арсић Басара</i> ПОТРАГА ЗА СОПСТВЕНОМ ЛИЧНОШЋУ
82	<i>Кристина Игњатовић Јововић</i> БИОГРАФИЈА И БИБЛИОГРАФИЈА
98	КАТАЛОГ
127	Foreword by <i>Dušan Otašević</i>
128	Patriotic, Diligent, Persistent, Engaged – Svetomir Arsić Basara by <i>Nikola Kusovac</i>
137	Svetomir Arsić Basara by <i>Olga Jevrić</i>
143	Basara... by <i>Nikola Mirkov</i>
146	The Quest for My Own Personality by <i>Svetomir Arsić Basara</i>
149	Biography and Bibliography by <i>Kristina Ignjatović Jovović</i>
160	Catalogue

УВОДНА РЕЧ

Користећи дрво и његове као најчешћи материјал за реализацију својих скулптура, дело Светомира Арсића Басаре је дубоко укорењено у властито шле, у Косово и Метохију и њихову историју.

Избором тема, ослањајући се на старе занате за обраду дрвета и његова, а при томе не зајослављајући достигнућа модерне уметности, дело Светомира Арсића Басаре заузима изузетно место у историји савремене српске скулптуре.

Након две деценије од ретроспективне изложбе одржане 1998. године у Галерији Српске академије наука и уметности, ове, 2019. године, у истој галерији приређује се изложба Светомира Арсића Басаре са делима насталим у периоду од 1998. до 2018. године.

Аутор и селектор изложених радова је Никола Кусовац.

Изложба се организује поводом јубилеја – деведесет година од рођења Светомира Арсића Басаре.

Душан ОТАШЕВИЋ

Родољубив, марљив, упоран, ангажован
СВЕТОМИР АРСИЋ БАСАРА

*Добро је познато да је скулптура, по природи ствари,
дисциплина која, за разлику од сродних ликовних дисциплина
попут сликарства, темпере, акварела, пастела и графике,
не дозвољава брзе, лаке и због тога
и понекад недовољно осмишљене промене,
или бар олака залажења у неисцражене просторе
и духа и материје.*

Рад са скупим и све скупљим материјалима попут мермера, гранита, камена или дрвета и њихово даље ликовно обликовање захтевају темељну припрему и студиозна претходна истраживања. Због тога се нове и стога често површне идеје, уз олаку смену разнородних поетика, у скулптури јављају, прихватају и шире усвајају са извесним закашњењем, али зато трају дуже, тврдокорније су и отпорније на разне помодне хирове. Вајари стога ретко срљају у непознато, па делују мање радознало, што може бити мана, али је чешће разлог поузданог и зрелог расуђивања и деловања, што је увек врлина. Посматрано у светлу тих особина, и дело вајара, дугогодишњег ликовног педагога, академика, члана САНУ Светомира Арсића Басаре постаје јасније и лакше схватљиво.

У ствари, целовита представа о личности, делу и деловању вајара Арсића Басаре може се најлакше стећи када се његова, сада се то може са сигурношћу закључити, блистава уметничка биографија постави на позадину његовог мукотрпног, многим недаћама оптерећеног и тешким искушењима изложеног живота. Просто је несхватљиво како је то, срећном игром судбине, сиромашно и полуизгладнело сељаче стигло да похађа основну школу, да буде сеоски слуга, малолетни радник у руднику и голобради партизан у Другој косметској бригади од 1942. до октобра 1944, када је због младости демобилисан, и потом да, очито по скраћеном програму за оне које је рат омео у нормалном школском развоју, заврши нижу гимназију и 1948. упише Школу за примењену уметност у Нишу. Упоредо са марљивим учењем није пропуштао да учествује у омладинским радним акцијама какве су биле оне на изградњи ауто-пута Братство–јединство, затим на подизању Новог Београда, па на прузи Добој–Бањалука и хидросистему Власина на Власинском језеру.

Охрабрен добрим пријемом првих скулптура које је излагао 1950. (*Глава девојчице*) и 1951. (*Пасџир-фрулаш са Шаре*), уписао је 1953. Академију примењених уметности у Београду. Скулптуру је студирао у класи професора Радете Станковића, код кога је, после поновљеног дипломског испита, марта 1958. успешно окончао студије.

Необично трудољубив и марљив, на свој начин упорно амбициозан и крајње предузимљив, Басара је непосредно по стицању дипломе, већ у априлу, почео да ради при Обласном народном одбору у Приштини. Тада је као референт за уметност иницирао оснивање Клуба ликовних уметника Косова и Метохије, док је истовремено организовао и ликовну колонију у Дечанима. Наредне, 1959, почео је да се бави педагошким радом као предавач у Учитељској школи у Приштини, да би 1962. прешао у тамошњу Вишу педагошку школу, где је предавао вајање и методику ликовног васпитања. Укратко, у крајње неповољним условима, у средини где су тек прављени први уметнички кораци, доказао се као изузетно значајан прегалац на пољу културе.

Захваљујући таквом, претежно пионирски важном раду, просто га нису могла мимоићи многа друштвена признања. Уз честа и многобројна студијска путовања широм Европе и учешћа на престижним вајарским смотрема и симпозијумима у земљи и иностранству, од Порторожа и Врњачке Бање до Моравица у Чехословачкој, предавао

је на Одсеку за вајарство Академије уметности у Приштини, где је у више наврата обављао функцију декана.

Чињеница да се Басара уметнички формирао крајем педесетих и почетком шездесетих година, у време када се скулптура код нас широко отварала према утицајима апстракције, али се истовремено није одрицала већ усвојеног типа Росандићеве фигуративне пластике коју одликује „тежња ка унутрашњем духовном покрету“, одредила је суштину и судбину његовог потоњег стваралачког развоја. Осим на самом почетку, када је следио и неговао дух експресионистичке фигурације, о чему сведоче скулптуре попут *Скице за сјоменик* и *Пресјројавање*, обе из 1961, Арсић се убрзо потом приклонио једном типу, тада у југословенској скулптури, веома раширене асоцијативне и чисте апстракције, чије поетике прожимају његова дела попут: *Асоцијације*, *Икара* и *Померања сна*, насталих 1962, затим *Покушаја ошцељења* 1967, *Игре облика* 1968. или једног целог циклуса тзв. *Вертикалних варијација*, рађених од 1969. до средине седамдесетих година.

Тако је Арсић, упоредо, избегавајући свако међусобно потирање или нетрпељиво сучељавање, неговао и развијао одређене антропоморфне, па и сасвим сведене, од сувишног ослобођене форме, с једне, а апстрактне, мада увек јасно уочљивог органског порекла, једре, језгровите, јајолике, напучене или у низовима дате облике, с друге стране.

Међутим, он не би био то што јесте када би се олако одрекао своје праве природе, у првом реду своје нераскидиве повезаности са завичајем, односно са свим завичајним етичким и естетичким вредностима утемељеним на косовском завету, миту, етносу и епосу.

Стога, тачно на начин којим се, без журбе и опрезно, од фигуративног кретао ка апстрактном, он у протеклих неколико деценија, од времена његове значајне и ретроспективне изложбе којом се запажено представио Београђанима у павиљону *Цвијетиа Зузорић*, крајем 1984. и почетком наредне године, почиње да прави прве битне отклоне од такозваног чистог пластичног израза, избегавајући на тај начин замке пуког и често испразног естетизирања. То му је пошло за руком када у скулпторски поступак, уз обраду њему од почетка

блиског коришћења дрвета као материјала, уводи још и метал. Тачније, са употребом новог материјала јавили су се у његовом вајарском раду елементи приче, разнородни наративи, најчешће митског и фолклорног порекла, уз све наглашенија симболичка значења и уз све чешћа посезања за друштвеноисторијски ангажованим порукама, чија је употреба расла са растом кризе која је све жешће потресала његово родно Косово и Метохију. Стога је, доиста, био у праву аутор текста у каталогу Арсићеве изложбе у Београду када је запазио да његове скулптуре настале после 1980. „нису нимало документи о времену нити илустрација стања, већ став, пркос и инат, постојаност уверења и вечно трајање које свом времену не нуди одговоре већ предочава страховања”. Према свему што је тада изложио, очитује се Арсићево удаљавање од естетизираних биоморфних форми према једном новом, експресионистички жешћем и наглашено друштвено ангажованом фигуративном обликовању.

У напону биолошке и стваралачке снаге, свестан да се не може у целости исказати скулптуром чију бит одликује укидање читљивих елемената приче и која радије нуди монологе уместо разговора, он прави радикалан отклон према оној врсти пластичног изражавања чији се садржај јасно чита већ из наслова његових радова: *Парасѿос илузијама мојим* или *Не уѿули оѿњишѿе моје* из 1980, затим *Дегин ѿарѿнер из Кумановске биѿке*, *Тоѿови Алексе Дачиѿа* и коју годину касније, тачније 1986, када обликује скулптуре *Оклојник цара Лазара* и *Дуѿо ѿамѿење* и када своју стваралачку поетику појашњава речима: „Бавио сам се такозваном чистом уметношћу, али када се на нашој светој земљи, Косову и Метохији, десило да народ, наш, напушта огњишта, закључио сам да моја космополитска уметност не значи ништа.” На таквом, више етички него естетички важном ставу темељиће се без колебања и било каквих других упитаности свеколико Арсићево потоње вајарско дело и деловање, управо до данашњих дана, до његове пуне стваралачке зрелости и на свој начин, приликама на Косову и Метохији изнуђене друштвенополитичке ангажованости. О томе више него упечатљиво сведоче његове скулптуре: *Мајка Србија*, затим циклус од шест варијант радова насловљених *(Не)милосрдни анђео*, неколико названих *Аѿокалиѿса*, *Мач у Христѿовој руци*, *Србија и Русија до Токија* или *О исконе, о древни дубе*, *Пуѿиѿ дрво* и тако редом.

Таквом запажању сада, безмало три и по деценије после Арсићеве изложбе у *Цвијети Зузорић*, иначе раздобљу испуњеном његовим запаженим, заслужено награђиваним и сваке похвале вредним минулим радом како вајара и ликовног педагога тако и својеврсног теоретичара уметности и веома активног прегоаца на пољу културе у Србији друге половине XX века, иначе крунисаног 1994. избором за редовног члана САНУ, једва да би имало нешто битно да се дода.

На то упућује доследност и целовитост његовог укупног рада, његова стрпљиво брушена и плодном праксом избрушена естетичка схватања утемељена на непоколебљивим етичким ставовима. Стиче се утисак да је својим протеклим деловањем следио и настојао да у пракси отелотвори све оне особине што их је Лазар Трифуновић сажео у закључку свог есеја *Пућеви и раскрића српске скулптуре*, иначе уводног чланка у часопису *Уметности* бр. 22, за април, мај и јун 1970, који је био у целини посвећен српској савременој скулптури и српским савременим скулпторима.

Трифуновић је у закључку свог по много чему инспиративног текста изнео суштински важна запажања о онда савременој српској скулптури, истичући како је она „негирајући историју обновила традицију” и при чему се: „Ка модерном пластичном свету она није кретала затворених очију, без критичности, упућена према оријентирима ван њеног ткива, већ обазриво, суздржано, понекад са комплексима, прихватајући само оне идеје које су могле да постану и њене, укључујући се у интернационалне токове скулптуре својим специфичностима, а не механичким везивањем за њих. Несумњиво је и то”, наставља Трифуновић, „да је она постигла високи ниво и значајне пластичне квалитете које од ње траже више смелости и слободе, више експеримената и истраживачког духа како би оно што је достигла даље развила и усавршила.”

Дакле, обазрив, до искључивости одлучан да прихвати само оне идеје и она естетска решења која њему и његовој стваралачкој нарави одговарају, која је могао да прихвати као своја, Арсић Басара је од самих почетака бављења скулптуром успоставио један систем вредности који је потом само доследно дограђивао и плодном праксом брусио до идеала. У ствари, упоран и марљив, он се целином свог стваралачког опуса показује као типичан представник оне, сада се то може тврдити без бојазни од претеривања, херојске генерације српских вајара и, гле чуда, вајарки чије дело без остатка потврђује закључак Лазара Трифуновића да су токови српске савремене скулп-

туре, оне после Другог светског рата, својим виталним тенденцијама биле уметнички „окренуте према модерном сензибилитету”.

Од часа када је ступио на српску и југословенску уметничку сцену, а то се збило почетком 1958, када је дипломирао, тачније у време када су се у Србији на делу доказивале или ликовно формирале, наводим их као истинско чудо српске скулптуре: Дарослава Вијоровић, Ана Бешлић, Олга Јанчић, Олга Јеврић, Мира Јуришић, Вида Јоцић, Лидија Мишић, Мира Летица, Ангелина Гаталица, Мира Марковић Сандић, Ана Виђен, Венија Вучинић Турински, Јелисавета Шобер Поповић, Љубинка Савић Граси, Надежда Првуловић, Радмила Граовац, Оља Ивањицки, Даница Кокановић Младеновић, Милица Рибникар, Катарина Ристивојев, Радмила Будисављевић, Савица Дамјановић, а када су њиховим трагом настављале Борислава Продановић-Недељковић, Марина Тадић, Лепосава Милошевић, Нада Денић, Љиљана Вранић, Весна Пантелић, Маријана Гвозденовић и друге. Односно, када су матицу текућих уметничких актуелности скулптуре у Србији, током друге половине XX века, својим делима чинили, да не помињемо ветеране, углавном ликовне педагоге, који су се доказали између два светска рата, уз Арсића Басару још: Сава Сандић, Александар Зарин, Нандор Глид, Стева Боднаров, Милан Бесарабић, Радивој Лала Суботички, Матија Вуковић, Владета Петрић, Милован Крстић, Војин Стојић, Градимир Алексић, Момчило Крковић, Јован Кратохвил, Петар Убовић, Ото Лого, Славољуб Вава Станковић, Јован Солдатовић, сликар и писац Зоран Петровић, Еуген Кочиш, Еуген Секулић-Тапасто, Габор Алмаши, Стеван Дукић, Небојша Митрић, Божидар Јововић, Никола Антов, Миша Поповић, Никола Кока Јанковић, Божидар Обрадовић, Павле Радовановић, Миша Сарић, Мијо Мијушковић, Остоја Горданић Балкански, Милун Видић, Борис Анастасијевић, Љубомир Денковић, Душан Гаковић, Милан Верговић, Војислав Јакић, Никола Коља Милуновић, Милан Лукић, Мирослав Протић, Владислав Петровић, Миодраг Живковић, Ратко Гикић, Милица Нешић, Томислав Каузларић, Драгомир Милеуснић, Драгиша Обрадовић, Павле Ристић, Милорад Дамњановић, Милорад Ступовски, Милан Четник, Коста Богдановић, Антон Краљић, Михаило Пауновић, Михаило Станић, Милорад Тепавац, Војислав Вујисић, Славољуб Радојчић, Владимир Комад, Михаило Трипковић, Ненад Станковић,

Славе Ајтоски, Велимир Каравелић, Анте Мариновић, Душан Марковић, Иван Фелкер, Слободан Савић, Мирослав Стаменковић, Никола Вукосављевић, Миливоје Богосављевић, Ђорђевије Црнчевић, Сава Халугин, Ратко Вулановић, Младен Маринков, Момчило Јанковић, Томислав Тодоровић, Драгослав Крнајски и још многи други.

Мада количина и бројеви, када су у питању уметност и стваралаштво, не значе много, ипак се не може занемарити чињеница да је скулптура у Србији почетком XX века била у повоју, да је број активних и академски образованих вајара био занемарљив, сводио се на Петра Убавкића, Ђорђа-Ђоку Јовановића, Симеона Роксандића и Драгомира Арамбашића, којима су се тек после Првог светског рата придружили Тома Росандић, Петар Палавичини, Сретен Стојановић, Ристо Стијовић, Живојин Лукић, Душан Јовановић Ђукин, затим Михаило Томић, Илија Коларовић, Радета Станковић, Ђорђе Ораовац, Марко Брежанин, Периша Милић, Франо Динчић Менегело и још изванредан број радом више или мање запажених уметника, што значи да се може с правом закључити да је после Другог светског рата дошло до наглог процвата скулптуре у Србији. Тај неспорно неочекивани успон ове гране уметности, не само квантитетом него, што је много важније, оствареним високим уметничким донетима, проистекао је, очито, из нужности да се у сваком погледу следе токови савремене светске скулптуре. На такав ток развоја посебно је снажно утицало више унутрашњих и спољних чинилаца. Трифуновић пак уочава и истиче да прве деценије после Другог светског рата у српској скулптури по резултатима делују монументално, види их с пуним правом као радикалну револуцију, као почетак праве скулптуре, а објашњава их тиме што је она негирајући историју обновила традицију. Тачније, што је српска скулптура тада решила одређене проблеме, пре свега оне за које су у њој самој постојали стварни повољни услови, које је могла да прими и усвоји, али не слепим подражавањем туђих решења или механичким везивањем за њих, него тако што је прихватала оне утицаје које је могла да усклади са својим могућностима и да их подреди својим стремљењима.

Управо тај сложени и беспоговорно важан задатак унутар српске и југословенске уметности обавиле су генерације вајара уметнички формираних и стасалих у првим деценијама након Другог светског рата. Међу њима више него запажено и важно место, својим мину-

лим радом, заузима вајар, прегалац на пољу културе, ликовни педагог и теоретичар Светомир Арсић Басара. То му је пошло за руком у време за које његов савременик и одличан познавалац уметничких прилика у Југославији током друге половине XX века, такође сликар, ликовни педагог, критичар и теоретичар уметности Стојан Ђелић сматра да није било наклоњено развоју скулптуре. Јер, пише он 1966. поводом 6. Октобарског салона: „Скулптури треба и тло и простор и значајна материјална подршка.” Управо елементи или услови који ни онда, ни потом, а особито сада, нису били наклоњени развоју скулптуре као ликовне дисциплине.

Ипак, упркос свим неповољним условима за развој скулптуре у Србији и код Срба, управо у годинама које Ђелић оцењује као неповољне, дешава се нешто сасвим неочекивано, или бар тешко појмљиво и објашњиво. Скулптура као ликовна дисциплина на тлу Србије рађа неочекивано богате и зреле плодове и досеже неслућено високе вредности. То њено блиставо раздобље могло би се на најбољи начин пратити и поткрепити делом и деловањем вајара Арсића Басаре, као типичног представника неколико генерација вајара у Србији који су били творци тог неочекиваног процвата скулптуре на тлу Србије. Управо брзина стваралачког сазревања и нагли успон вредности, који се читује већ на почетку, у првим деценијама његовог јавног рада, оглашеног крајем педесетих година прошлог века, сликовито сведоче о бујном развоју уметности вајања на овим просторима. Све што је као вајар обликовао било је његово доследно настојање, каткад и тешка борба духа са материјом, да се не одступи од потраге за уметничком истином и да се при томе избегну замке естетике и пуког естетизма.

Ваља само истаћи да је до ове суштински важне спознаје Арсић Басара дошао рано, још почетком осамдесетих, зато нипошто не изненађује његов уметнички и животни став који је изнео у приступној беседи 1994, када је изабран за редовног члана САНУ. То што је том приликом истакао речима: „Не окрећем се више према свету као узору, већ према амбијенту у коме живим, из кога сам поникао; окрећући се традицији свог народа, тражим идентитет, доказ о корену, право на будућност” јесте његово уметничко вјерују и у целости објашњава биће његове скулптуре настајале током три, четири минуле деценије.

Конечно, не може се отети утиску да је и Басара, попут већине његових савременика, добро разумео поруку легендарног и по скулптуру друге половине XX века у Југославији пресудно важног вајара

Хенрија Мура, који је на питање о његовом односу према делу Микеланђела кратко одговорио да пред њим треба стати са дубоким поштовањем, поклонити се и наставити даље. Задивљује начин на који су уметници у Србији, посебно убедљиво вајари, разумели и потом у свакодневной пракси примењивали стваралачку поуку, наравоучење, овог угледног светског уметника. Мада је Басара током трајања изложбе дела Хенрија Мура, коју је иначе посетио, био још на студијама скулптуре, ипак његова потоња схватања и особито тумачења традиције сведоче да није остао слеп за његове поуке и поруке.

Тако се, напосто, намеће питање, шта се у том раздобљу обнове ратом разорене земље на тлу новооформљене авнојске Југославије, па према томе и у медију скулптуре на подручју Србије са покрајинама, значајно и повољно догодило да је дошло до процвата уметничког стваралаштва? Одговор неумитно води ка чињеници да је новонастала државна заједница, упркос несумњивим елементима државног терора и принуде којима је учвршћивала нетом стечену власт, једновременно успостављала један социјално одржив систем владања у коме су просвета, заштита културних добара, једнако као сама култура и уметност, добиле видно место. На чело институција просвете и културе нашли су се на разне начине, али пре свега стручно, проверени кадрови. Тако су академије уметности, ликовну и примењену, водили вајар Сретен Стојановић и Бранко Шотра, вајар, графичар и сликар; у матици позоришних збивања нашао се Бојан Ступица; музичких Мирослав Чангаловић и њему подобни; филма Војислав Нановић и Жорж Скригин, а заштита културних добара поверена је непоновљивом Милораду Панићу Сурепу; матични Народни музеј Вељку Петровићу; Музеј примењене уметности Нади Андрејевић Кун, док су у кратком року основане десетине других музеја и галерија широм Србије и њених покрајина. Слични процеси одигравали су се и на Београдском универзитету, посебно на катедрама за историју уметности, археологију, етнологију и естетику, затим на архитектури, где су студенте дочекивали Светозар Радојчић, Ђурђе Бошковић и Александар Дероко, односно сликари Светислав Страла и Боровоје Раденковић. Укратко, створени су добри предуслови за процват културе и уметности.

Очијукање нове југословенске власти са такозваним Западом, које се збило после окретања леђа Стаљину, СССР-у и његовим са-

телитима, добро је дошло освајању нових стваралачких слобода, посебно на пољу ликовних уметности. Чињеница да се идеје и естетика у СССР-у, владајуће поетике социјалистичког реализма у српској уметности нису никада суштински укорениле, омогућила је да у први план по значају избију уметници формирани и стваралачки проверени у деценијама између два светска рата. Једна за другом отварају се у Београду током 1951. изложбе Петра Лубарде, Пеђе Милосављевића, Стојана Аралице и Милана Коњовића. Додуше, годину-две раније јавио се онда млађани Мића Поповић, најпре запаженом изложбом у павиљону на Малом Калемегдану, а потом се отиснуо из легендарне Симине 9, у Београду, пут Далмације. Тамо ће са истомишљеницима, Вером Божичковић, потом Поповић, затим Батом Михајловићем и будућом му супругом Љубинком Јовановић, односно са Петром Омчикусом и његовим животним пратиоцем Косом Бокшан, трагајући за стваралачким слободама, деловати као неформална *Загарска група*. Ваља још имати на уму да се управо почетком педесетих година у Београду ликовно и духовно формирају Леонид Шејка, Сениша Вуковић и Миро Главуртић, будући утемељивачи и теоретичари групе *Медиа*, односно да истовремено у Београду делују аутентичне и самосвојне стваралачке личности попут Игора Васиљева, Уроша Тошковића, Дада Ђурића, Љубе Поповића, Владана Радовановића, Пеђе Ристића, Владе Величковића, Богољуба Јовановића и Славе Богојевића. Као што се не може порећи да су само неколико година касније, средином шесте деценије, водећу улогу у прихватању и пропагирању идеја и схватања разних видова апстракције преузели партијски проверени кадрови на челу са сликарима и ликовним педагозима какви су били Милош Бајић, Стојан Ћелић или Драгослав Стојановић Сип и Александар Томашевић, односно и вајари попут Јована Кратохвила, Војина Стојића, Нандора Глида, Миодрага Поповића, Александра Зарина и тако редом. Готово истовремено, тачније крајем шесте деценије, управо са формирањем *Медиа* као групе, у матици ликовних актуелности нашли су се носиоци поетике енформела: Зоран Павловић, Бранко Протић, Мића Поповић, Лазар Возаревић, Војислав Шиља Тодоровић и Живојин Турински. Укратко, очито је власт, формирајућу државу, формирала и снажне институције чије је руковођење поверила осведоченим стручњацима, а управо су те институције биле

најбоље јемство укупном друштвеном развоју, посебно на пољу просвете, културе и уметности. Само се на тај начин, снажењем институција, а нипошто освајањем демократских или каквих других слобода, којих иначе није ни било, може објаснити нагли процват уметничког стваралаштва на просторима авнојске Југославије и самим тим Србије са покрајинама. Баш као што се сада, у ово време, свеукупна духовна криза, па и криза уметничког стваралаштва, могу објаснити очитом кризом институција препуштених разорном деловању либералног капитализма, подржаног незајажљивим интересима нарасле партијске бирократије, као и дубоко укореењеним, готово у све поре српског друштва преовлађујућим духом самопорицања.

Само на тај начин може се објаснити чињеница да је скулптура на тлу Србије, где није имала чвршћег ослонца, била готово без прошлости, у тескобној и по њу и њене сложене материјалне и скупе извођачке захтеве репресивној средини, крајем педесетих и током шездесетих година XX века доживела неочекивано буран, револуционаран развој и безмало херојски узлет. У том и квалитетом и квантитетом истинском узлету скулптуре у Србији, запажено и значајно место заузима Светислав Арсић Басара, чије се разнородно стваралачко деловање на просторима Косова и Метохије, особито током шездесетих и седамдесетих година, већ сада може оценити као историјски значајно.

Никола КУСОВАЦ

Распеће Мајке Србије, 1999 (кат. бр. 2)
Crucifix of Mother Serbia, 1999 (Cat. No. 2)

Мач у Христјовој руци, 2001 (кат. бр. 14)
Sword in Christ's Hand, 2001 (Cat. No. 14)

« (He)милосрдни анђео I, 2002 (кат. бр. 15)
« (Un)Merciful Angel I, 2002 (Cat. No. 15)

(He)милосрдни анђео II, 2002 (кат. бр. 16)
(Un)Merciful Angel II, 2002 (Cat. No. 16)

(He)милосрдни анђео IV, 2005 (кат. бр. 31)
(Un)Merciful Angel IV, 2005 (Cat. No. 31)

(He)милосрдни анђео V, 2005 (кат. бр. 32)

(Un)Merciful Angel V, 2005 (Cat. No. 32)

(He)милосрдни анђео VI, 2009 (кат. бр. 40) »

(Un)Merciful Angel VI, 2009 (Cat. No. 40) »

Светомир Арсић Басара*

1

СВЕТОМИР АРСИЋ БАСАРА се појављује као незаобилазна личност савремене српске скулптуре.

Његов обимни опус обухвата низ еволутивних кругова – од експресивних, реалистички оријентисаних радова до асоцијативне апстракције – да би у последњих десетак година остварио драматичан свет облика који израња из дубоког ангажмана судбином свог завијајног тла.

Време у делу Арсића Басаре одвијало се у знаку сталног успона, у знаку освајања сопственог бића и бића скулптуре.

У тихој изолацији, погледа упртог у просторе проширених хоризоната савремених ликовних идиома, користећи искуства затеченог ликовног тренутка, његова прва суочавања са стваралачким проблемом кретала су се у домену испитивања могућности форме да као естетска, ликовна чињеница преведе унутарње немире аутора. Ти рани радови сведоче о радозналости младог уметника у трагању за сопственим путем, мајсторству савладаног заната – познавању материје дрвета чије особености и обликоване вредности суверено користи.

За Арсића дрво не представља само одговарајући материјал скулпторске градње у који утискује своју визију, у коме решава стављене проблеме форме. У свом дубинском слоју дрво је присутно у свом вишеслојном сложенем значењу – и као веза са детињством, са

* Раније објављено: Олга Јеврић,
Светомир Арсић Басара,
у: *Дело Светомира Арсића Басаре*,
Приштина – Лепосавић 2000,
19–26.

природом, са Шаром – оно доноси симболичке поруке, давна предања, оно пулсира митским садржајима и као такво живи паралелно у сваком насталом облику.

Такво присуство дрвета као посебног ентитета бременитог посебним порукама открива моћ ствараоца да феномен уметности помери у домен надстварне оностране појаве.

Виталистички принцип који произлази из саме материје настањује његово разуђено дело било да су у питању рани радови – моћне експресивне динамичне артикулисане целине у којима се смењују продори обликованог празног простора са напетим волуменом покренутих маса снажног енергетског набоја; било да су у питању архитектуралне композиције – вертикални стубови у којима низови поновљених елемената призивају идеју бескрајног рада, а у својој геометризованој еуклидовској чистоти пулсирају неком анималном снагом; било да се ради о нађеном облику дрвета одабраном у дијалогу са унутарњом представом – који се уз потребне интервенције диже до артефакта.

Богата скала морфолошких структура у решавању слободне форме којој се придаје моћ говора у функцији је потребе за исказом неких општих људских садржаја – емотивних реаговања на одређена сазнања о загонетки живљења – на шта упућују и наслови остварених дела: *Зајоченик љубави*, *Еушаназија*, *Феникс*, *Икар*, *Померање разума*, *Деобе*, *Продори ума*, *Бирокрајско сјабло* и др.

У процесу сазревања, универзалне теме се повлаче пред непосредним доживљајем завичајног тла – доживљајем Шаре, њеног рељефа, камења, урвина, јама, драматичног деловања ерозивних сила које се пројектују у облик, опор, излокан, узнемирен, грубо тесан секиром, оштрих бридова, рустикалан, с јаким контрастима светла и сенке. И у овом циклусу Басара извлачи из дрвета експресију која утврђује лични печат насталих обичаја.

Облаци над Шаром, *Каскаде Јуџа*, *Кайије Јуџа*, *Холокауст* – отварају Басари пут до нових доживљаја простора.

Несређене прилике у непосредној стварности, егзистенцијална угроженост бића сопственог народа навели су Басару да као зрели, искусни стваралац, као сведок и тумач, постави себи питање односа етичко–естетско, национално–универзално, питање улоге и смисла уметничког чињења у датом историјском тренутку.

Пресудан преокрет у стваралачкој мотивисаности објављује се већ 1982. године у предметима фолклорног призвука, рустикалне грубе, дрворезбарске орнаменталне обраде који кроз своје изворне наслаге зраче далеким временима, средњовековљем, паганским духом. Светом облика драматичних исказа Басара емитује своје одговоре на угрожену егзистенцију двојаким обликованим решењима. Из дубоких слојева пробијају се и смиренији облици – дедине фруле – уз чије звуке су се одвијали и свакодневница и празнична догађања народа на овим просторима. Окренут сопственом тлу и његовој историји, Арсић Басара се зауставља на чворним местима херојске, славне и трагичне судбине свога народа. У низу тотемских обличја усправљених, нагорелих стабала окованих гвожђем, зарђалим ланцима, украшених металним токама (*Оклојници цара Лазара*), заштитом живог ткива – у својој претећој снази оглашава се свест о достојанству оних историјских тренутака који су потврђивали право на право. Заточеници идентитета, ови стубови евоцирају својим материјалом, његовим енергетским потенцијалом, симболичним знаменом, у својим сложеним склоповима не само историјско већ и неко правреме које продире у садашње са ауром – дејствени симулакрум мита, легенди у које је уткана национална самосвест – егзистенцијална утемељеност.

*У низу имагинарних токова у посегу неке тошове сурове орјанске силе усмерених у правцу на-
долазеће ојасности из којих као да се разлеже јрмљавина, Басара ушеловљује као метафору по-
шребу за одбраном.*

*Кроз специфично нађени сјој два материјала – јвожђа и дрвеша – карактера ајлицираних еле-
мената у осмишљеним односима, одвија се нарација заснована на јродору колективно несвесној.*

*У последњим радовима Басара открива онај дубински слој – оне духовне вредности које су одре-
ђивале и одржавале наш ејнос на светлу дана. Сакралне садржаје у којима је наш народ нашао ушо-
чиште, који су помогли да остане усправно, Басара је јренео у узбудљиве амбијенталне структуре.*

*У овом последњем циклусу уметности се не јојављује као проблем форме као такве, она у дајим
условима постоје инструмент етичкој анјажмана – облик борбе за наживљавање, утврђивање
историјској животној права на сопствено завичајно шле.*

*Најдубље слојеве свога бића – дела једној ејноса у име ејноса – Басара суверено јреводи у облик –
изузетне евокативне снаге истински јроживљен, корениш, јединствен у својој формалној особености.*

*Басара се потврђује својим делом као аушентични стваралац који своју аушентичност дује
историјски аутохтоном садржајима које је умео и знао да јренесе у језик материје – уметнички чин.*

У свом деловању Басарино дело је древно и оовремено.

За нас који имамо историјско памћење, ова су дела шрафови нашег јенетског кода, нашег хода по мукама – за оне који га немају, остају као знаци универзалног значења.

Уметности која живи живош свој ствараоца, уметник који живи живош своје уметности.

Као такав Светомир Арсић Басара представља посебну страницу у савременој српској скулптури.

2

Дрво у јену.

С дрветом се рађа, живи – расте,

Бори и другује.

Ослушкује га и чује...

Од њега се одваја и с њим се поистовећује...

С њим разговара, поставља питања, добија одговоре...

За њега је дрво и материјал у који утискује своју визију и визију коју му дошатава само дрво...

...и симулакрум и живо биће и симбол и со земље и митска прича и предање.

У каквом су све дослуху? Он га обара, теше, глача, испробава дејство алатке и снагу... дуби, реже, отвара, затвара, спаја и раздваја, прати његове покрете или их зауставља, разграђује и гради нове, своје и увек његове облике.

Размењује своју енергију с енергијом дрвета – своју мисао с његовим бити. У Басарином делу тај савез је увек присутан.

Облици – никад неутрални – преносе немир. У простор се пробијају жестином унутарњег набоја. Расту – преведени у протест. У напону, делују као грмљавина, ничу из гнева и револта – чворови, грч материје у облику, натопљен емоцијом, драмом, трагиком.

Форма је изуједана, мученичка. Сабијена енергија наставља склопове који освајају моћ форме као средства говора – исказа који прати егзистенцију у датом тренутку – реаговање на стање које се не може изменити.

Из тог светла облика драматичних исказа емитује своје одговоре на ујрожену егзистенцију двојаким обликованим решењима. Из дубоких слојева пробивају се смренији облици – инструменти у којима почива оно биће национално које се одржавало кроз звук особеног инструмента – гедине фруле.

С друге стране, у творачку свест надиру сећања на вековне борбе предака за опстанак националног бића – она се отеловљују у представама оружја – култних предмета – имагинарној визији ратника. Топови... у сложеним склоповима дрвених чинилаца, рустикалног карактера – белег духа народног фолклора – усмерених у правцу одакле долази опасност – разлеже се грмљавина отпора.

Оклопници цара Лазара – усправна дебла опточена ланцима и металним плочама, заштитом живог ткива – у својој претећој снази утврђују свест о одбрани и отпору.

Метал грли дрво, продире у њега – савез живог бића и оклопа извире из доживљаја уметника у коме се преплиће осећај савременог тренутка и оног из давне прошлости на којој тај савремени тренутак почива. Прошлост испливава на површину у садашњости – као нека потврда – права.

У даљем ходу Басара се суочава у неком дубинском слоју с оним духовним вредностима које су одређивале и одржавале наш етос на светлу дана. Сакрални садржаји у којима је наш народ нашао уточиште да остане усправан упутили су Басару да у свом делу на њих одговори у сложеним композицијама наглашене евокативне моћи.

— — —

У непосредној комуникацији са дајим чињеницама, чињеницама које рањавају биће, које угрожавају шле, „шрај порекла”, како каже Басара, које подстичу на одбрану, на покушај сјасавања угрожене идентитетске, Басара извлачи из дубина – колективно памћење, на површину – представе којима су зашамњени садржаји који су утврђивали право нација на сопствену земљу и опстанак.

— — —

Да парафразирам С. Бошњака – његово луцидно објашњење Басарине „историјаности” која је, по њему, у крајњој консеквенци аисторијна – прејављена наносима миша – условљена емоцијом визијом историје – она је поетикизовано виђење историје. Њена форма се судбински везује за свој аутора, у својој објективности – субјективна. Лично искуство историје. Басара се идентификовао са својим делом.

Прошлости постоје гео савремености.

У карактер форме – нарођене, драматичне, елементарне и нарушене, понекад претеће у којој се боре светло и сенка – са симболичном ауром – снажне експресије унутрашњих набоја, дефинише скулптуре из такозване Космичке циклуса.

Оне улазе у просторе облика непрекидно ангажованих, у којима доживљај и мисао кроје формална решења, нова, ненадана, специфична, самосвојна.

Процес сазревања одвија се од општих универзалних садржаја до освешћења, откривања статуса свог појединачног бића – дела бића народа.

У скулпторална решења продире непосредни доживљај тла – завичажног – Шаре, који прати истовремено болни судар са оном збиљом у којој је угрожено право, право на опстанак у сопственом завичажу.

Скулптура се више не појављује као проблем форме, она је у овим условима инструмент етичког ангажмана – облик борбе за надживљавање, утврђивање историјског, животног права на сопствено завичажно тле.

Космички циклус израста из те исконске везаности за груду, за судбину националног бића и за сопствене корене. Пробија се кроз облик – јединствен, самосвојан – као отеловљење у предмету, порука колективне меморије потонулих времена.

Оклопници цара Лазара (заточеници идентитета), усправљена дебла окована ланцима, евоцирају својим материјалом, његовим енергетским потенцијалом, симболичним знаменом, у сложеним склоповима не само историјско већ и неко правреме, са ауром, дејствени, експресивни, набијени емоцијом, слојевитим знаменима, симулакрум мита. Легенде у које је уткана национална самосвест – егзистенцијална утемељеност.

Најдубље слојеве свога бића – дела једног етноса у име етоса – Басара суверено преводи у облик – јединствен у својој формалној особености.

У последњим радовима Басара открива онај дубински слој у коме је религиозно осећање представљало константу народног бића – основицу која га је одржавала у његовом достојанству – у свести о лепоти и вредности жртве. Ту везу сакралног и историјског преноси језиком метафоре у узбудљивим амбијенталним структурама.

— — —

Материјал у делу Басаре носи истовремено и семантичке вредности симбола.

Дело Басаре призива присутност човека који стоји иза тих облика својим длетом, својом секиром, својом снагом, својом творачком вољом и духом.

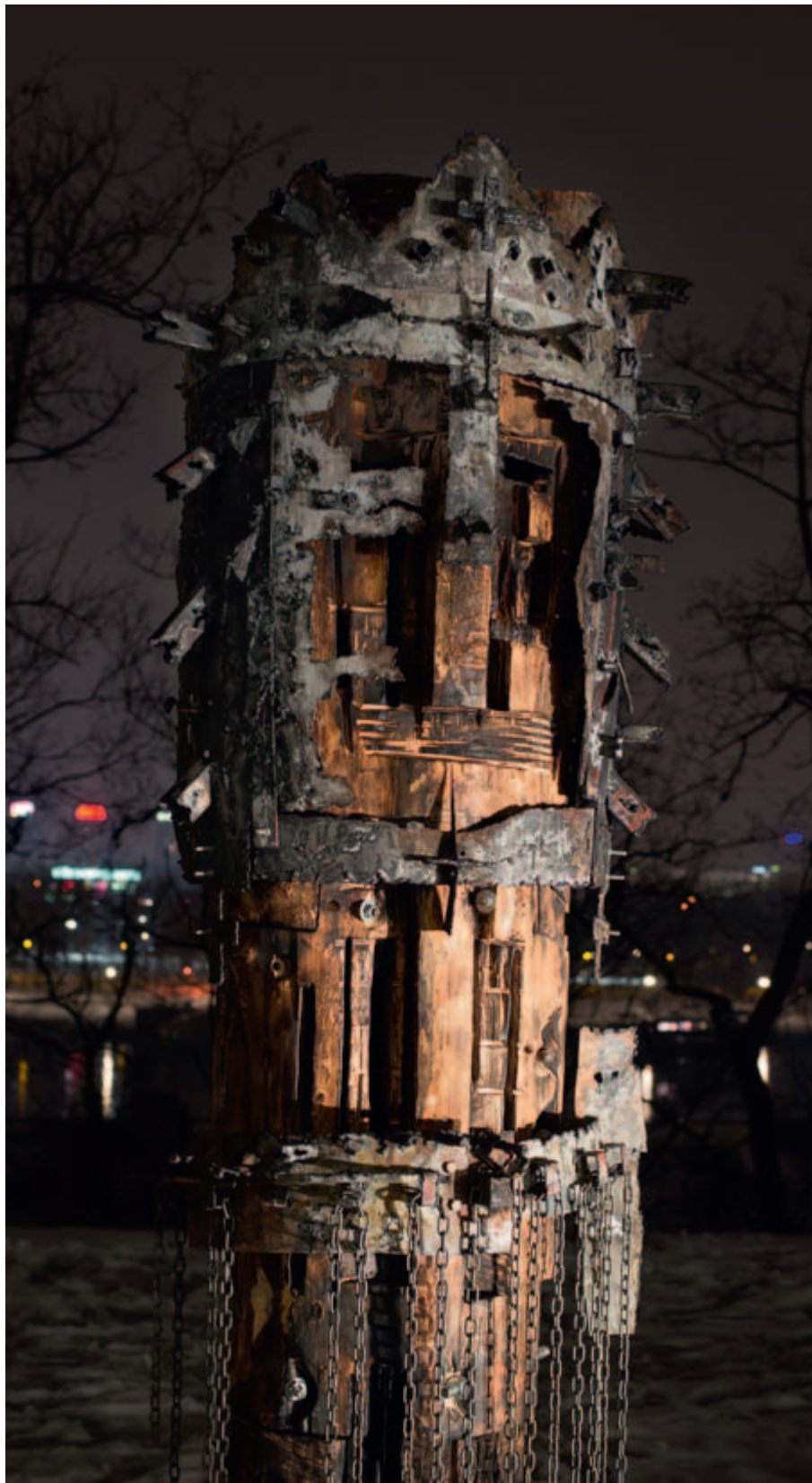
— — —

Басара и дрво — сва могућа својства и поруке унео је у своје обимно разуђено дело — доделио му је и поделио оне вредности које су одређивале њега као стваралачку личност кроз време и у времену.

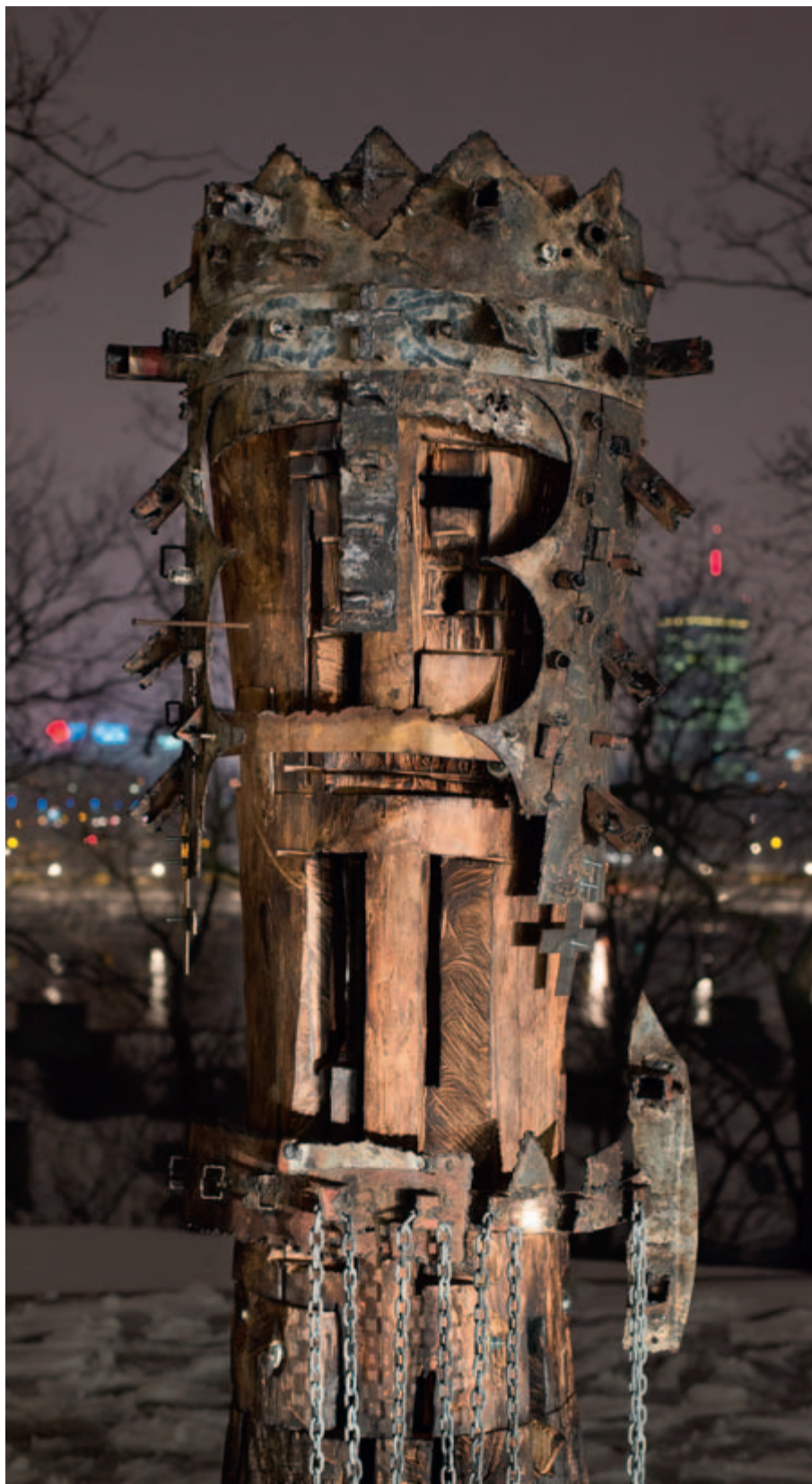
Олија ЈЕВРИЋ

Косанчић Иван, 2017
(кат. бр. 77)
Kosančić Ivan, 2017
(Cat. No. 77)

Тойлица Милан, 2017
(кат. бр. 78)
Toplica Milan, 2017
(Cat. No. 78)

Милош Обилић, 2017
(кат. бр. 79)
Miloš Obilić, 2017
(Cat. No. 79)

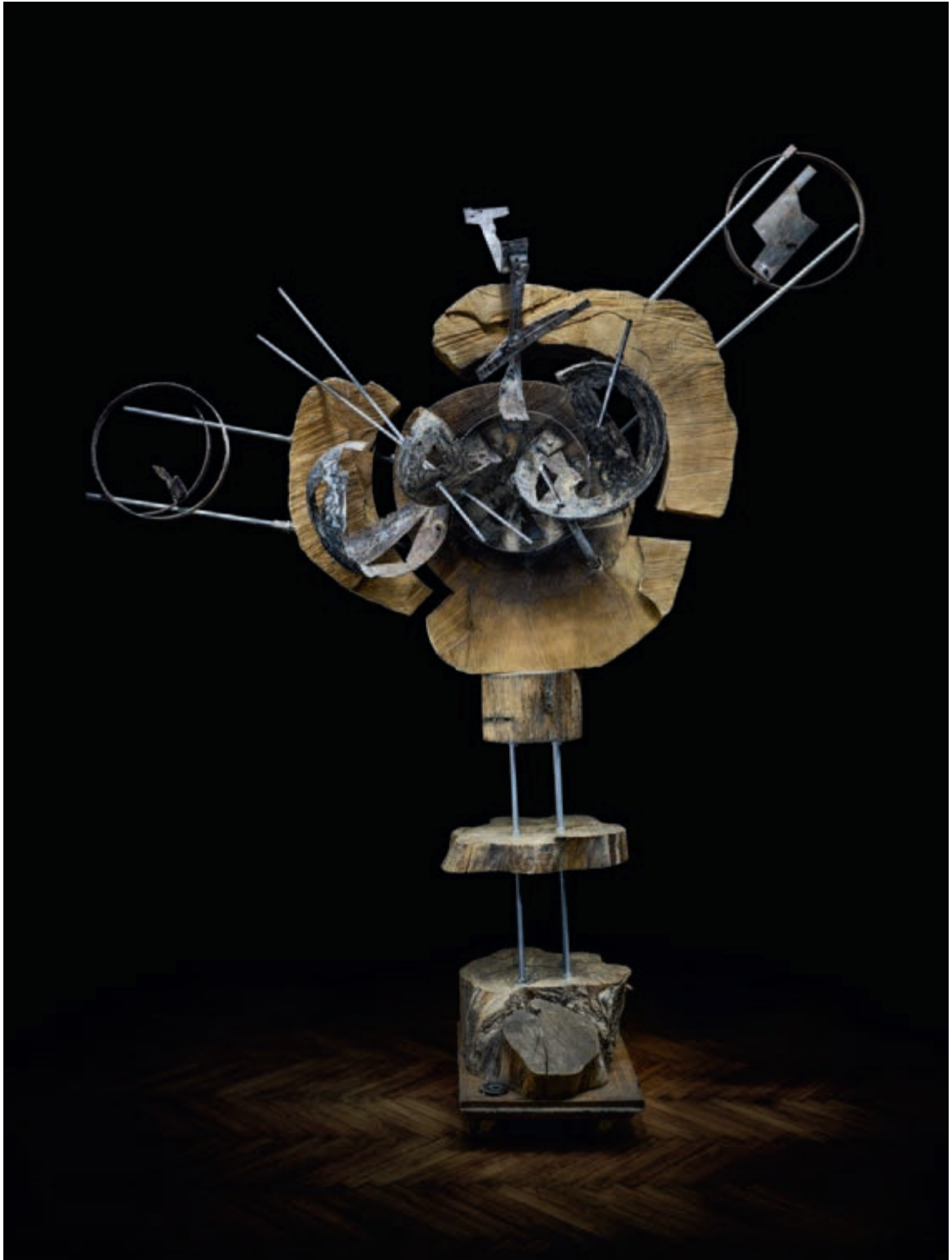

Симфонија I, 2017 (кат. бр. 81)
Symphony I, 2017 (Cat. No. 81)

Симфонија II, 2017 (кат. бр. 82)
Symphony II, 2017 (Cat. No. 82)

Симфонија III, 2018 (кат. бр. 90)
Symphony III, 2018 (Cat. No. 90)

Басара...*

Басара... Басара... Басара...

Реско, оштро, прозукло, као бојни поклич,
као подстрек на самоспознају и самопоштовање!

Басара... Басара... Басара...

Као жестоки удар мисли у одгонетању загонетке судбине.

Као хронометар вечности.

Како прићи том делу сраслом и сливеном са својим творцем, нераскидиво везаним за тло завичаја, стегнуто алкама прошлости, а обликом и лицем усмереним ка небеским неизмерним висинама?

Како тумачити ту монументалну једноставност и кристалну монолитност, а притом не грешити и нехотично одломцима и крхотинама речи не бесветити значај и поруку дела и човека?

Видим себе као клесара који данима ћутећи и пушећи кружи око огромне стене тражећи тачку у којој ће је једним ударцем раседлати. Одустајем од трагања за расковник-речју, схватајући да је свака Басарина скулптура непробојни монолит. Тај монолит саздан од трагања за упориштем, извором снаге и одлучности, одупирањем

* Раније објављено:
Никола Мирков, *Басара...*,
у: *Светомир Арсић Басара*,
Београд 2018, 46–49.

неправди, одолевањем искушењима и позивањем на достојанствено ношење судбине.

Без обзира на то да ли његова скулптура асоцира на биљку, човека, животињу или на појам, мислену именицу, начелом она је ода слободи и величање ношења судбине. Споменик тегобности живота и достојанства одолевања – ношења судбине.

МОЈИРОФОРΟΣ, кујемо нову старогрчку реч у складу са дубином и древношћу Басариног умећа. Виртуозна вештина којом влада у обликовању дела претпоставља се и наслућује. Прекривена је криком, јарошћу, неправдом, тегобом и стремљењем ка правди. Сваки удар длета, сваки жлеб, свака пукотина, сваки извор светла или закутак таме одраз су личних рана и непрекидне борбе против неумитности неправде према народу којем припада.

МОЈИРОФОРΟΣ – постојани и достојанствени сносилац судбине, савремени стећак, пркосни облик, стуб светилишта историје и опстанка једног народа, залог одолевања и трајања – то је Басарина скулптура.

Док теше, сече, дробе, урезају, резбари, слама, Басара сажима и своди. Одолева зову да се преда дару да минуциозно украшава своје дело. Трагајући за основним суштаственим и темељним, он не следи Праксителову „линију која тече“, коју је, учећи, разазнавао. Ту линију преиначаваше у линију која следи језгро и мисли и материјала. У линију кичменицу, линију садржајницу и дрвета, камена и бронзе и поруке. И у апстрактним скулптурама и у скулптурама историјских и митских великана, и у портретима чак, он ослобађа архетипски облик, срж, суштаство, бит, кроз линију скривену у појавним облицима. Тако Басара успоставља препознатљиву, али непреводиву и неисказну везу са историјским деловањем и значајем и значењем приказане личности.

За разлику од извиканих величина које су патетично, помпезно, театрално и претенциозно приказивале историјске личности, сводећи их на сценографски пригодни призор, Басара ослобађа фигуру из дрвета и камена остварујући спој архетипског знака, народног знамена, јединства човека и природе. Тако еманира стаменост, непоколебљивост, животворност, одолевање. Његове фигуре плене претрајавањем, сажетом поруком, а не минуциозним самоуважавањем. То претрајавање остварује линијом, ставом, обликом, масом,

игром светлости и таме, тежином, масивношћу, темељношћу, заузданом снагом. Вертикале и хоризонтале, ожиљци од длета, металне траке, ланци, појасеви и кациге, сливени и сједињени, употпуњују упечатљиви утисак.

Попут личности из Хемингвејевог романа *Старац и море*, Басара плови океаном уметности на сплаву од дебала са Шар-планине, на својим скулптурама. Свака његова скулптура одражава његов духовни лик, и не само то. И он сам личи на своју скулптуру. По статури, по заустављеном покрету, по масивности, по квргавости и по чворноватости. А варнице у његовим очима опомињу на ожиљке длета живота.

Наводна ангажованост Басариног дела тумачена је као „израз личног опредељења да на стваралачки начин и уметничким чином сведочи о времену у којем живи”.

Басара, међушим, није имао избора да се оидредели. Морао је да буде оно што јесте. А то није био избор „личног оидређења”, већ сношење судбине под шерећом чистоте и снаге свој ја-сјева. Мојирофорос је и он сам као његови преци и његови последници — његове скулптуре.

Његово дело је опредељени морални чин проистекао из изричитог императива да сведочи о народном интегритету, о његовом праву на слободу, да буде белег оставштине за будућност, да буде путоказ.

У честим разговорима којима сам био почаствован, Басара се, покадшто, присећајући се година када је као дете чувао стоку, дотиче осећања узбуђености када човек у планини угледа другог човека. Упорно ће га дозивати, чак и када је очигледно да га овај не може видети ни чути. Тежњом за дослухом, за допирањем бар еха стваралачког гласа, одише и Басарино дело. Дело прожето вером у борбу, у правду, у саборност и право на слободу свог народа.

Басара је, како су пријемчиво исказали гласовити критичари и историчари уметности, вајар у којем се сједињују „снага дрвосече и снага ковача”, у чијем раду еуклидовска строгост и разборитост нису никада надвладале снагу спонтане лирске и често и епске емотивности. У његовим рукама „длето је заменила секира, а њен бритки ударац као у рукама дрвосече, више открива него што скрива органски облик ослобађајући га сувишних наслага”.

Син родољуба и борца, страдалника и паћеника, сиромаха и те-
гобника, дрвосече и дрводеље, творца корита и колевке, спаја сво-
јим делом материјал и облике, прошлост и будућност, сједињује
време са својим, нашим националним простором.

Од корита у којем је окупан, од колевке у којој је заљуљан до за-
гледања у шуме и бирања дебала која ће са оцем довући за огрев и
обраду, до свог самосвојног физичког па и уметничког суочавања са
дрветом, материјалом за обликовање мисли, Басара се стално бо-
рио против неправде. Спомен на корито које је по налогу и хиром
имућног суседа отац и даље глачао и потом пробушио, и симболич-
ки и буквално обележава и оперважује Басарин рад и стваралачке и
моралне назоре.

Најамник, чувар стоке, слуга, малолетни партизан, Србин у не-
вољном окружењу, дискриминисани уметник, каснио је у досезању
својих циљева и места којему припада.

За улазак у вечност српске уметности и у светилиште моралних
и доследних великана – није закаснио.

Басара... Басара... Басара...

Никола МИРКОВ

Χριστῖος са μαχέμ, 1999 (кат. бр. 8)
Christ with the Sword, 1999 (Cat. No. 8)

Свѣтѣи ратѣицици: Никитѣи, 1999 (кат. бр. 4)
Saint Warriors: Nicetas, 1999 (Cat. No. 4)

Свети ратници: Димитрије, 1999 (кат. бр. 5)
Saint Warriors: Demetrios, 1999 (Cat. No. 5)

Светии ратници: Теодор, 1999 (кат. бр. 6)
Saint Warriors: Theodore, 1999 (Cat. No. 6)

Свети ратници: Прокопије, 1999 (кат. бр. 3)
Saint Warriors: Procopius, 1999 (Cat. No. 3)

Фигура деспота Стефана Лазаревића, 2004 (кат. бр. 30)
Figure of Despot Stefan Lazarević, 2004 (Cat. No. 30)

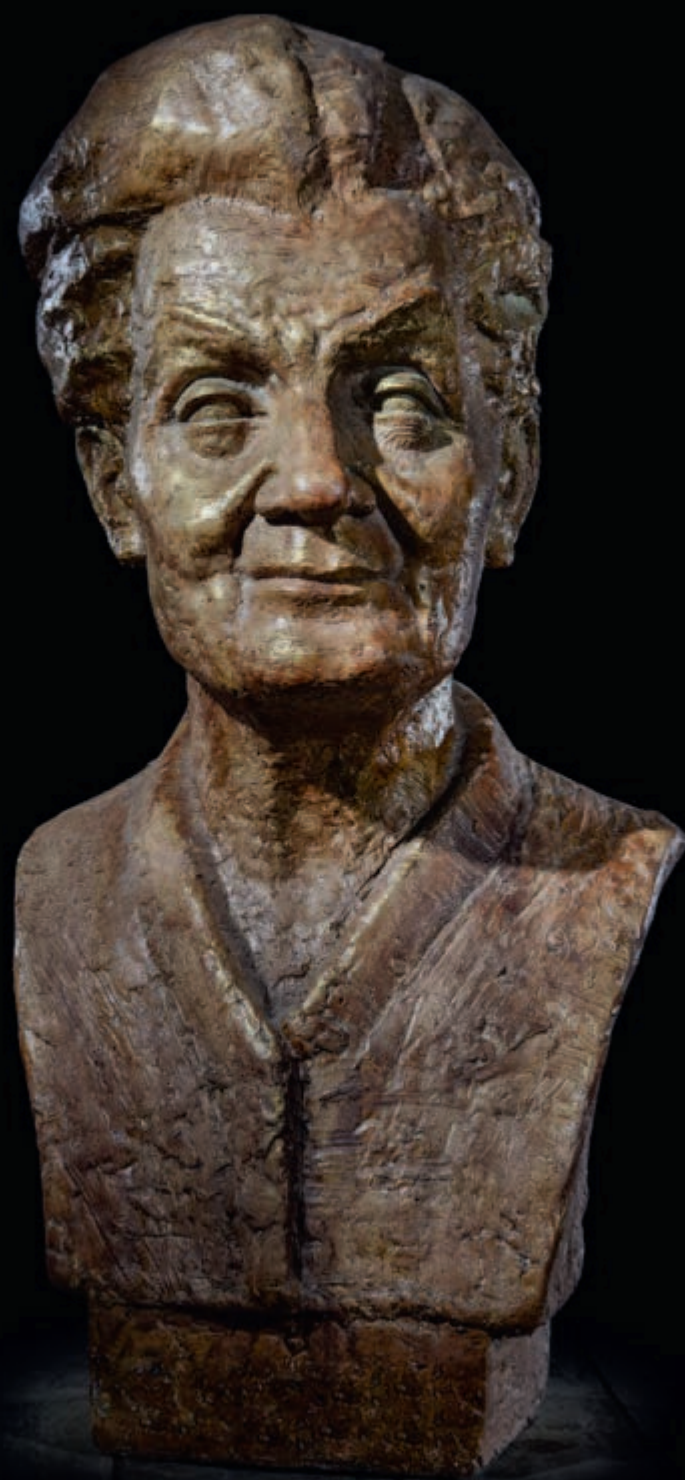
Портретъ Свѣтлої Саве, 2002 (кат. бр. 23)
Portrait of St. Sava, 2002 (Cat. No. 23)

Десанка Максимовић, портрет, 2002 (кат. бр. 18) »
Desanka Maksimović, portrait, 2002 (Cat. No. 18) »

Десанка Максимовић, фигура, 2002 (кат. бр. 19)
Desanka Maksimović, figure, 2002 (Cat. No. 19)

Потрага за сопственом личношћу*

„У мени има нешто, али не знам шта је то”

Винсент ван Гој

Потрага за сопственом личношћу обично траје дуго, и увек с великом неизвесношћу. Дуго тражимо свој пут: пипамо, застрањујемо, све док не пронађемо себе, док не откријемо своју супституционалну срж, скривену и запретену, у нама се збивају велике промене и велики заокрети. А када дође до судњих промена и до пуног сјаја у нама, онда се тај сјај и пламен више не гасе. Наше надахнуће и наша стваралачка жеља никада више не усахне и не замрзне се.

Мој зенитни тренутак и највиши стваралачки узлет условљен је рођењем и сталним боровком мојим на Косову и Метохији. Окружен богатом духовном баштином свог поднебља, инспиришем се и на пајам цело своје биће, распламсава се стваралачки жар, импулс постаје силовит и агресиван. Под завичајним косовским небом моме стваралачком жару довољан је најмањи повод да се скулптура претвори у буктињу распламсалих облика и да се узбуркани таласи осећања пренесу у реализацију епских ликова из наше славне прошлости. Бесмртност косовског мита, вечна слава наших витезова, заносна лепота Пећке патријаршије, Високих Дечана, Богородице Љевишке, Грачанице, дају снажан подстицај да се ствара нова уметност која треба да одрази духовно стање времена у којем живимо. Реминисцен-

* Раније објављено:
Светомир Арсић Басара,
*Потрага за сопственом
личношћу*, Глас САНУ 400/8,
Београд 2005, 7–10

ције са усамљених ходочашћа завичајним пределима, фасцинантан свет пејзажа, обиље вегетације, легенди и места по којима су се кретали и у којима су боравили Немањићи, надахњује стваралачку свест да на јединствен и непоновљив начин обликује и отелотвори свој унутарњи поетски мир.

За аутентичност дела пресудне су стваралачке преокупације које налазе своја изворишта и своје садржаје у корену свог порекла, у свету детињства, и у њему ону живу артерију елементарнога, вечно и незаменљиво усађеног света првобитних утисака. Пресудна је дубока приврженост Завичају, коју никаква супериорност сазнања не може да брише, нити да гаси. Она остаје у трајном, неизбрисивом сећању као тајни пламен или интимни свемир, неодољив и присан. Усмереност сопственог духа ка сопственом пореклу и изворишту првобитних сазнања чува у себи оштро чуло за облике и оквири једног света који је дубоко проживљен и чија магнетска сила привлачи ствараоца трајно, увек му се враћа да би у њему истраживали нешто просањано, наслућено, заборављено и скривено.

Дуго нисам био поштеђен лутања и нагађања око суштинског значења и вредновања форме и садржине у ликовном изражавању. Дуго сам се бавио чистим обликом и беспредметном уметношћу, сматрајући да сам таквим својим стваралаштвом и таквим схватањем уметности ближи универзалном, космополитском, интернационалном и наднационалном схватању уметности, које (како сам касније схватио) не познаје историјске облике живота, преко којих једино постајемо свесни себе, свог порекла и свог постанка. Дуго нисам могао да схватим да сам баш таквим схватањем одвојен од суштине народа којем припадам. Нисам могао да схватим да интернационализам поништава сваки људски конкретан идентитет. Да је национално осећање једино и право људско обележје. Да само преко свог сопственог националног искуства и садржаја можемо да се укључимо у светску, универзалну људску културу. И да без националног идентитета, да без националног духа и карактера нема ни аутентичног стваралачког надахнућа.

Као последица тог духовног заокрета, почетком осамдесетих година прошлог века у мом стваралаштву јавља се ангажована фаза. Ту фазу је ликовни критичар Коста Васиљевић окарактерисао на следећи начин: „То је епски испричана серија опредмећених евокација херојске и трагичне судбине српског народа, судбине виђене дијакхронијски кроз време (Косовски бој, Први и Други српски устанак, Балкански ратови и Први светски рат), али се те евокације смештају

у синхронијску раван актуелне ескалације албанског ултранационализма и сепаратизма и целог јада људске мизерије, што их усијано балканско и косовско гротло, као каква паклена машина свему упркос, просипа такорећи у срцу просвећене Европе.”

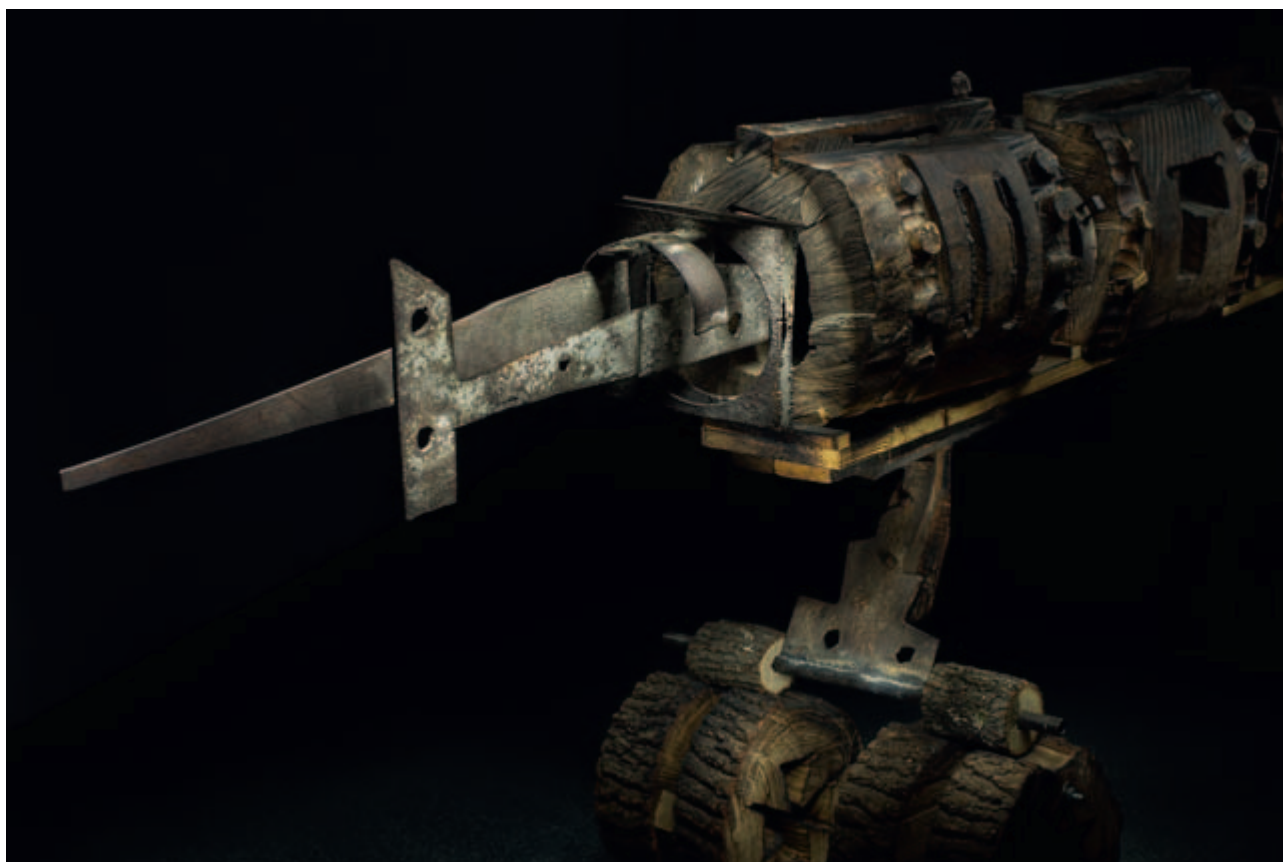
Да бих проговорио о садашњости, изразио и дочарао трагику живљења и иронију времена у којем живим, приморан сам да се враћам у прошлост, у митологију и епику, на давно запаљено огњиште које полако јењава, гаси се и нестаје, у далеку историју краљева и царева, повеља и манастира. Окружен духовним наслагама прошлости, богатим и разноврсним мотивима Завичаја, тежим ка самом врху успона. Завичај подстиче и пружа стваралачку моћ, стимулише и убрзава мисао. Једино у Завичају доживљавам врхунске екстазе, пуноћу осећања и креативне подстицаје.

Како се осећам без Завичаја? Без Завичаја прићиснућ сам нејодношљивом чамотињом, преживљавам делиријумски заћвор из којеј немам изћледа да изаћем. Без Завичаја нећтају узвишене визије, нећтају имаћинације, касћрира се и десензуализира ћлеменића ћредсћава о свећу и ћудима. Без Завичаја не ћосћоји ћућ у умећност, јер Завичај сћвара ћредодрећеност.

Светомир АРСИЋ БАСАРА

Апокалипса (С 300 – Чувар мира), 1984–2000 (кат. бр. 11)

Apocalypse (S 300 – Guardian of Peace), 1984–2000 (Cat. No. 11)

Апокалипса II (С 400 – Чувар мира), 1984–2000 (кат. бр.12)
Apocalypse II (S 400 – Guardian of Peace), 1984–2000 (Cat. No. 12)

Булава – чувар мира, 2007–2015 (кат. бр. 61)

Bulava – Guardian of Peace, 2007–2015 (Cat. No. 61)

Пуџир Врњачке Бање, 2001–2003 (кат. бр. 29)
Chalice of Vrnjačka Banja, 2001–2003 (Cat. No. 29)

Временске зоне Русије I, 2009 (кат. бр. 42)
Time Zones of Russia I, 2009 (Cat. No. 42)

Временске зоне Русије II, 2011 (кат. бр. 51)
Time Zones of Russia II, 2011 (Cat. No. 51)

Пуџир Немањића III,
2013 (кат. бр. 59)
Chalice of the Nemanjićs III,
2013 (Cat. No. 59)

Пуџир Немањића IV, 2017 (кат. бр. 83) »
Chalice of the Nemanjićs IV, 2017 (Cat. No. 83) »

Еїзодус рурални, 2017 (кат. бр. 80)
Rural Exodus, 2017 (Cat. No. 80)

Еїзодус урбани, 2018 (кат. бр. 89)
Urban Exodus, 2018 (Cat. No. 89)

Биографија и библиографија*

Биографски део

- 1928. 15. маја, рођен у шарпланинском селу Севцу.
- 1938. Завршава основну школу у родном селу и постаје сеоски слуга.
- 1942. Запошљава се у руднику хрома „Језерина” на Шари.
- 1944. Ступа у II косметску бригаду.
- 1945. Крајем октобра демобилисан је због младости.
- 1946. Уписује се у први разред ниже гимназије у Урошевцу.
- 1948. Уписује се у Школу за примењене уметности у Нишу као припадник прве генерације те школе.
- 1950. Ваја свој први самостални рад, главу *Девојчице*.
- 1953. Успешно полаже пријемни испит на Академији за примењену уметност у Београду.
- 1956. Са сликаром Момом Мирковићем, први пут самостално излаже скулптуре у Градској библиотеци у Алексинцу.
- 1958. Почетком марта дипломира на Академији за примењену уметност у Београду. Од априла ради у Обласном народном одбору у Приштини као референт за уметност. Оснива ликовну колонију у Дечанима, иницира оснивање Клуба ликовних уметника Косова и Метохије, организује изложбе, пише ликовне критике.
- 1959. Прелази на рад у Учитељској школи у Приштини.
- 1960. Студијски путује по Италији, обилази Напуљ, Помпеју, Рим, Фиренцу и Венецију. У Риму посећује Quadriennale Nazionale d'arte. Посета Квадријеналу имала је пресудан утицај на осавремењавање његове скулптуре.

* Библиографија до 1998. године објављена је у каталогу Галерије САНУ бр. 91.

- 1961. Самостално излаже у Приштини.
- 1962. Предаје вајање и методику ликовног васпитања са школским радом на Вишој педагошкој школи у Приштини.
- 1963. Самостално излаже у Приштини и Суботици. Реализовао споменик Бори и Рамизу у Ландовици код Призрена.
- 1964. Реализовао споменик шарпланинским партизанима на Брезовици.
- 1965. Студијски путује у Париз.
- 1966. Награда за идејно решење споменика погинулим борцима из Ораховца.
- 1969. Добија награду УЛУС-а за вајарство. Учествоје на међународном симпозијуму вајара „Forma viva” у Порторожу.
- 1970. Самостално излаже у Приштини.
- 1971. Излаже на Фирентинском бијеналу. Студијски путује по Албанији. Добија награду града Приштине, награду УЛУК-а и откупну награду за идејно решење спомен-костурнице Југословенима умрлим и погинулим у Италији (Гонарс).
- 1973. Почине да предаје на Академији уметности у Приштини. Студијски путује по Грчкој. Излаже самостално у Крушевцу.
- 1974. Одликован Орденом братства и јединства са сребрним венцем. Учествоје на Међународном симпозијуму вајара у Мораванима (Чехословачка). Добија награду Универзитета у Приштини на Пролећном салону УЛУК-а.
- 1975. Изабран за декана Академије уметности у Приштини. Добија награду Мајског салона УЛУК-а.

Светомир Арсић Басара
у Приштини, 1967.
Поред скулптуре у Острожцу
на Уни, 1971.

Svetomir Arsić Basara
in Priština, 1967
Beside the sculpture in Ostrožac
on the Una, 1971

*Светомир Арсић Басара са
сликаром Алексом Челебоновићем
на отварању ретроспективне
изложбе скулптура у Павиљону
Цвијета Зузорић, 1984.*

*Svetomir Arsić Basara and
the painter Aleksa Čelebonović
at the opening of the retrospective
exhibition in the Pavilion
of Cvijeta Zuzorić, 1984*

- 1976. Почиње да гради атеље на Брезовици.
- 1977. Биран по други пут за декана Академије уметности у Приштини. Добија награду УЛПУК-а.
- 1978. Добија Седмојулску награду СР Србије за вајарство.
- 1979. Самостално излаже у Приштини. Откупна награда Галерије уметности у Приштини.
- 1981. Добија награду СУЛУЈ-а. Излаже у Нишу.
- 1984. Приређује прву ретроспективну изложбу скулптура у Павиљону „Цвијета Зузорић” у Београду.
- 1985. Самостално излаже у Трстенику.
- 1986. Добија награду АВНОЈ-а за вајарство и Прву награду на изложби „Београд инспирација уметника”
- 1988. Самостално излаже у галерији „Salambo” у Паризу.
- 1989. Самостално излаже у Рашки и у Културном центру у Београду.
- 1990. Самостално излаже у Трстенику, Лозници, Крупњу, Обреновцу, Неготину и Бору.
- 1991. Излаже у Крагујевцу и Приштини.
- 1994. Изабран за редовног члана Српске академије наука и уметности – САНУ.
- 1995. Пензионисан на Академији уметности у Приштини. Самостално излаже у Београду и Нишу.
- 1996. Изабран је за члана Међуодељењског одбора за проучавање Косова и Метохије САНУ (19. марта 1996). Одржао четири самосталне изложбе у Врњачкој Бањи, Крагујевцу, Суботици и Сомбору.

1997. Добија награду за скулптуру Новембарског салона у Приштини. Учествује у раду Вајарске колоније у дрвету „Di sfilato” у Свилајнцу и колоније Уметничке насеобине у Ариљу.
1998. Одржао самосталну ретроспективну изложбу у Галерији САНУ; тим поводом је објављена монографија Срете Бошњака. Добио Вукову награду. Учествује на симпозијуму „Мермер и звуци” у Аранђеловцу.
1999. Због немогућности да ради у свом атељеу на Брезовици, сели се у атеље у згради Академије. Учествује у раду вајарског симпозијума „Мермер и звуци” у Аранђеловцу.
2000. На уметничкој смотри „Мермер и звуци” у Аранђеловцу завршава 1988. започету мермерну скулптуру монументалних димензија *Игра облика*. У оквиру летњег програма Врњачке културне свечаности радио је вајарски „Атеље Басара–Обрадовић” уз учешће седам младих вајара и два сликара. У организацији Института за српску културу из Приштине, 4. априла је у Лепосавићу одржан научни скуп Дело Светомира Арсића Басаре.
2001. Руководи радом друге сесије „Атељеа Басара–Обрадовић” (Врњачка Бања – Замак културе, 3–25. септембра) за младе вајаре и ликовне критичаре. Учествовао у оснивању Међународне радионице за науку и уметност „Кремна–откровење” у Кремнама и у раду трибине „Задатак и будућност Радионице”. На научном скупу *Животи и дело Вука Филиповића* у Лепосавићу излаже реферат „Личност Вукашина–Вука Филиповића”.
2002. Руководи радом треће сесије „Атељеа Басара–Обрадовић” (Врњачка Бања – Замак културе, 21. август – 14. септембар). По завршетку рада отворена је изложба у Замку културе. Учествује у раду ликовне колоније „Кремна–откровење”. Отвара изложбу скулптура и цртежа вајара Драгише Обрадовића у Културном центру „Свети Сава” у Суботици.
2003. Отворио изложбу прве поставке савремене скулптуре у оквиру Врњачких културних свечаности, 12. јула. Као водитељ учествовао у раду IV сесије „Атељеа Басара–Обрадовић” у Врњачкој Бањи (1–15. августа). Учествовао на VIII сазиву Међународног симпозијума скулптора „Апатински вајарски Меандер”, 15–30. августа. Учествовао на јубиларном, X отвореном ликовном атељеу у Гимназији у Крушевцу.
2004. Добио плакету књижевника Вукашина–Вука Филиповића.
2005. Суделовао је и говорио на промоцијама своје монографије у Галерији савремене уметности у Нишу и Српском културном центру „Свети Сава” у Суботици.
2007. Учествује у раду ликовне колоније „Ртањ 2007” у оквиру које је урадио скулптуру *Српски хајдук*.
2009. Учествује у раду III међународне ликовне колоније „Ното ART Жагубица 2009” и у јубиларном 25. сазиву Колоније „Бакар” у Бору. Био је гост Ликовне колоније „Златибор 2009”.

2010. Учествоје у раду Колоније „Беловодске розете” у Белим Водама.
2011. Учествоје у раду Прве интернационалне вајарске колоније „Бојчин”.
2012. Учествоје у раду Првог интернационалног сусрета вајара Хомоље–Жагубица.
2013. У манастиру Милешева учествује у раду ликовне колоније организоване у оквиру припрема за обележавање осам векова задужбине краља Владислава Немањића. Борави два месеца у Врњачкој Бањи и поводом четрнаест година континуираног рада на овој смотри приређује изложбу својих монументалних скулптура испред ателеа „Снежник”. Изложбу је отворио критичар Срето Бошњак.
2017. Ради на припремању скулптура за изложбе у Паризу и у Галерији САНУ. Учествоје на вајарском симпозијуму на Гочу у оквиру смотре „Гочки круг”. Завршава скулптуру четири метра висине која је, у ствари, носећи елеменат будућег полијелеја намењеног новоподигнутој цркви на Гочу. Члан је Одбора за подизање споменика Зорану Ђинђићу. Члан је Одбора и члан жирија за подизање споменика Стефану Немањи. Члан је жирија за споменик нашем балетском уметнику Милораду Мишковићу. Отворио прву ликовну колонију у Кончареву, одржану 12–14. маја у порти Храма Св. Јована Крститеља која је окупила неколико десетина уметника из целе Србије.
2018. Учествовао је у раду 13. Међународне уметничке колоније, која је одржана у организацији Удружења ликовних уметника Хомоља, 20–27. маја у Жагубици. У току боравка у колонији био је гост РТВ Хомоље. У књизи руског балканолога др. Виктора И. Косика под насловом *Заминированаја култура*, репродукована је Басарина скулптура *(Не)милосрдни анђео*.

*Са ћеркама Горданом и Јеленом
у Паризу, 2018.*

*Светомир Арсић Басара у
деведесетој години, Београд 2018.*

*With his daughters Gordana
and Jelena in Paris, 2018
Svetomir Arsić Basara aged 90,
Belgrade 2018*

Самосталне изложбе

- 1996.** Врњачка Бања, Замак културе:
Скулптура Светомира Арсића Басаре, јул–август.
Крагујевац, Уметничка галерија Народног музеја:
Скулптура Светомира Арсића Басаре, октобар.
Суботица, Српски културни центар Свети Сава:
Изложба скулптура Светомира Арсића Басаре, 21. новембар – 6. децембар.
Сомбор, Народни музеј:
Изложба скулптура Светомира Арсића Басаре, децембар.
- 1997.** Сремски Карловци, Галерија Културног центра – Карловачка уметничка радионица: Светомир Арсић Басара – самостална изложба, фебруар.
Ариље, Градска галерија – Културни центар:
Светомир Арсић Басара – скулптура, 27. октобар – 6. новембар.
- 1998.** Београд, Галерија САНУ:
Светомир Арсић Басара – скулптура, 17. септембар – 8. октобар.
Нови Сад, Галерија Огранка САНУ „Платонеум”:
Басара – скулптуре, септембар.
Бања Лука, Народно позориште, фоаје:
Басара – скулптуре.
- 1998/1999.** Лесковац, Галерија Народног музеја:
Светомир Арсић Басара – скулптуре, децембар–јануар.

*Са академиком Миодрагом
Мићом Појовићем на отварању
изложбе у Културном центру
Београд, 1989.*

*With the academician
Miodrag Mića Popović at the
opening of the exhibition at
Cultural Centre of Belgrade, 1989*

1999. Власотинце, Галерија Дома културе:
Светомир Арсић Басара – скулптуре, фебруар.
Пирот, Галерија:
Светомир Арсић Басара – скулптуре, фебруар–март.
Врање, Галерија Народног музеја:
Светомир Арсић Басара – скулптуре, март–април.
2000. Београд, Дипломатски клуб:
Светомир Арсић Басара – скулптуре, јун
(заједно са Томиславом Ђокићем – слике).
2001. Београд, Руски дом:
Оклопници цара Лазара – скулптуре у дрвету и металу, јануар.
2002. Коштунићи, Дом културе:
Оклопници цара Лазара (у оквиру манифестације „Дани шљива”).
Струганик, Дом културе:
Оклопници цара Лазара (поводом промоције етно-насеља Мишићево Село).
2005. Београд, Косовско-метохијска кућа:
Изложба скулптура Светомира Арсића Басаре, октобар.
Део његових радова остао као део сталне поставке.
2006. Ниш, Галерија савремене ликовне уметности:
Изложба скулптура Светомира Арсића Басаре.
Нови Кнежевац, Читаониоца библиотеке:
Изложба скулптура Светомира Арсића Басаре.
Београд, Руски дом: Изложба скулптура Светомира Арсића Басаре.
2007. Ниш, Галерија савремене ликовне уметности „Србија”:
Самостална изложба скулптура.
2008. Петровац на Млави, Галерија Завичајног музеја:
Скулптуре академика Светомира Арсића Басаре, 18. јануар – 7. фебруар.
Жагубица, Галерија Удружења ликовних уметника Хомоља, фебруар.
Деспотовац, Центар за културу, март.
Свилајнац, Центар за културу:
Изложба у оквиру манифестације „Синђелићеви дани”.
Врњачка Бања, Галерија „Селена”.
2009. Апатин, Галерија Дома културе: Самостална изложба.
2010. Бечеј, Народни музеј: Самостална изложба, април–октобар.
2011. Београд, Галерија РТС:
Изложба скулптура, 10. новембар 2011 – април 2012. године.

- 2012.** Нови Београд, Блок галерија:
Ретроспективна изложба скулптура Светомира Арсића Басаре у оквиру прославе Дана општине, 12–15. април.
Нови Сад, Галерија Огранка САНУ, заједно са вајарем Савом Халугином, јун 2012.
- 2015.** Жагубица, Дом културе, поводом прославе Дана општине, 25. септембра 2015. отворена је изложба скулптура.
Ивестан број скулптура остао као део сталне поставке.
- 2018.** Београд, Косанчићев венац.
Изложба Басариних скулптура у слободном простору под називом *Омаж Косанчић Ивану* у оквиру свечаног отварања реконструисаног Косанчићевог венца, 25. фебруар – 25. март.
Париз, Културни центар Србије у Паризу.
Самостална изложба 14 скулптура постављених на три нивоа галерије, мај.

*Са академиком Владимиром
Величковићем на отварању
ретроспективне изложбе у
Културном центру у Паризу, 2018.*

*With the academician
Vladimir Veličković at the opening
of the retrospective exhibition in
the Cultural Centre in Paris, 2018*

Важније групне изложбе

1997. Приштина, Уметничка галерија: Новембарски салон, новембар.
1999. Београд, Галерија САНУ: У славу великана, дела уметника чланова САНУ из уметничке збирке САНУ, август–септембар.
Београд, Уметнички павиљон Цвијета Зузорић: Јесења изложба УЛУС-а, 15. новембар – 12. децембар.
2000. Београд, Музеј савремене уметности: Скулптура после 50.
Врњачка Бања, Замак културе: „Атеље Басара–Обрадовић”:
Изложба скулптура и слика, септембар–октобар.
2002. Врњачка Бања, Замак културе: „Атеље Басара–Обрадовић”:
Изложба скулптура и фотографија, август–септембар.
Херцег Нови, „Art gallery Sue Ryder”, ФЛУ Цетиње: У сусрет јубилеју,
поводом тридесетогодишњице рада Академије ликовних уметности
Приштина, јун.
2005. Београд, Галерија САНУ: Изложба „Дела чланова САНУ”.
Галерија „Радионица душе” у Београду: Изложба „Сви живи академици”.
2007. Београд, Галерија „Прогрес”: Изложба скулптура српских вајара.
Врњачка Бања, Замак културе: Изложба скулптура српских вајара.
Свилајнац, Галерија Дома културе: Изложба скулптура српских вајара.
Петровац на Млави, Галерија Удружења ликовних уметника „Хомоље”:
Изложба скулптура српских вајара.
Александровац, Галерија Дома културе: Изложба скулптура српских вајара.
Трстеник, Галерија Дома културе:
Изложба ликовних уметника општине Трстеник.
2008. Бор, Музеј рударства и металургије у Бору:
Заједничка изложба скулптура српских вајара друге половине XX века.
Музеј винарства и виноградарства у Александровцу:
Заједничка изложба скулптура српских вајара друге половине XX века.
Центар за културу „Свети Стефан деспот српски” у Деспотовцу:
Заједничка изложба скулптура српских вајара друге половине XX века.
Центар за културу „Стефан Немања” у Лапову:
Заједничка изложба скулптура српских вајара друге половине XX века.
2010. Београд, Галерија РТС, излагао у оквиру изложбе
„Ликовна колонија РТС-а Златибор 2010”.
2011. Београд, Заједничка изложба чланова САНУ у Галерији САНУ
поводом 170 година од оснивања САНУ.

2013. Париз, изложба Савремена српска апстрактна скулптура.
Врњачка Бања, атеље павиљона „Снежник”: Изложба поводом обележавања
14 година рада „Атељеа Басара–Обрадовић” у Врњачкој Бањи.
2014. Београд, заједничка изложба Уметничког удружења ЛАДА у уметничком
павиљону „Џвијета Зузорић” поводом 110 година постојања Удружења.
2016. Београд, Галерија САНУ: Изложба поводом 175 година од оснивања САНУ,
Уметничка збирка САНУ, ликовни уметници академици
– излаже скулптуру *Оклойник цара Лазара*, (2012).
Београд, Јесења изложба УЛУС-а 2016
– излаже скулптуру *Девеџа симфонија Л. В. Бетовена*, (2016), дрво, метал.
Изложбе Уметничке колоније „Брод”:
Галерија „Круг”, у Петровцу на Млави, јануар;
Галерија УЛУХ, Жагубица, фебруар;
Народни музеј у Пожаревцу, април;
Народни музеј Крагујевац, јун;
Културни центар Новог Сада, јул;
Ликовни салон Дома културе, Трстеник, август;
Де Винча, Београд, септембар – излаже скулптуру *Временске зоне Русије*,
комбинована техника дрво, метал; 200 × 140 × 50 cm.
2017. Врњачка Бања, Замак културе: Изложба Друштва српских уметника ЛАДА.
Зрењанин, Народни музеј: Изложба Друштва српских уметника ЛАДА.

У свом атељеу, у кући
у Малој Мошћаници, 2019.

In his studio, at home
in Mala Moštanica, 2019

Јавни споменици

1997. *Учиџељ Рајко Урошевић*, бронза, 70 cm,
биста у дворишту основне школе у селу Готовуша, Косово
(Сиринићка жупа).
Глиџорије–Глиша Елезовић, бронза, 70 cm,
биста у порти Цркве Св. Илије у Вучитрну (уништена 1999).
Глиџорије Божовић, бронза, 70 cm,
биста испред Техничке школе у Зубином Потоку.
Академик Вук Филиповић, бронза, 70 cm,
биста у Дому културе Браћа Војиновић у Вучитрну (уништена 1999).
1998. *Св. Симеон*, бронза, 70 cm,
биста испред зграде Института за српску културу у Приштини
(Зигмунд Бренке, чиновник УНМИК-а, уклонио је споменик 2002).
Др Војислав Данчеиовић, бронза, 40 cm,
рељеф на родној кући у Вучитрну (кућа спаљена, рељеф уништен 1999).
2000. *Св. Сава*, бронза, 70 cm,
попрсје у Центру за културу у Лепосавићу.
2002. *Академик Љубодраг Михајловић*, бронза, 70 cm,
биста у болничком парку Косовске Митровице.
2004. *Биста војда Карађорђа*, постављена испред Института
за српску културу у Лепосавићу.
Биста Вука Стефановића Караџића, постављена испред Института
за славистику Универзитета у Бечу (Аустрија).
Скулптура постављена у Дечјем одмаралишту у Станишинцима на Гочу
(материјал: дрво и метал; димензије 500 × 90 cm).
2005. *Биста Слободана Јовановића*,
постављена у амфитеатру Правног факултета у Београду.
2015. *Биста Слободана Јовановића* испред улаза у Правни факултет.
Порџрејина биста џесника Лазара Вучковића – рестаурација.
Обновљена биста постављена испред Дома културе у Грачаници.
2016. *Бисте академика Радомира Лукића и Михаила Ђурића*.
Бисте су постављене у парку Мали Ташмајдан.
2017. *Појрсје Слободана Јовановића* натприродне величине.
Одливено је у бронзи и постављено испред зграде
Правног факултета у Београду.

Награде и признања

- 1998. Вукова награда Културно-просветне заједнице Србије за изузетан допринос развоју културе у Републици Србији и свесрпском културном простору.
- 2005. Видовданско признање за духовно уздизање универзитетске мисли, Универзитета у Приштини, Косовска Митровица.
- 2007. Награда „Проф. др Војислав К. Стојановић” Удружења универзитетских професора и научника Србије, Београд.
- 2017. Велика награда Друштва српских уметника ЛАДА.
- 2018. Златна медаља за заслуге у културним делатностима.

Ошварање прве ретроспективне изложбе у Уметничком павиљону Цвијета Зузорић, Београд 1984.

The opening of the first retrospective exhibition in the Art Pavilion Cvijeta Zuzorić, Belgrade 1984

Изложбени каталози

Светомир Арсић Басара : скулптура / [аутор изложбе Срето Бошњак]. – Београд : Српска академија наука и уметности, 1998. – 185 стр. : илустр. ; 24 см. – (Галерија српске академије наука и уметности ; 91)

Басара : скулптуре : Галерија Огранка САНУ у Новом Саду, Платонеум, Нови Сад, септембар 1998. / [аутор фотографија Никола Живковић]. – Нови Сад : Српска академија наука и уметности, Огранак, 1998. – [4] стр. : илустр. у бојама ; 20 см. – (Издање / Српска академија наука и уметности, Огранак ; 18)

Светомир Арсић Басара : скулптуре : децембар 1998 – јануар 1999, Галерија Народног музеја Лесковац : фебруар – март 1999, Галерија Пирот : март – април 1999, Галерија Народног музеја Врање / предговор и аутор изложбе Срђан Марковић ; превод на француски Сунчица Милошевић. – Лесковац : Народни музеј, 1999. – 42 стр. : илустр. ; 21 см

Светомир Арсић Басара : скулптуре : Галерија савремене ликовне уметности Ниш, Галерија „Србија“, 14. новембар – 6. децембар 2006. / [уредник Милица Тодоровић]. – Ниш : Галерија савремене ликовне уметности, 2006. – [8] стр. : илустр. у боји ; 25 см
ISBN 86-7740-022-2

Светомир Арсић Басара : скулптуре : Галерија „Атеље Басара-Обрадовић“, Трг културе Врњачка Бања, јули 2008 / [уводни текст Милица Тодоровић]. – Врњачка Бања : „Атеље Басара-Обрадовић“, 2008. – 16 стр. : репродукције ; 24 см
ISBN 978-86-905369-3-1

Светомир Арсић Басара : Галерија РТС, Београд, 10. новембар 2011 – 3. фебруар 2012. / [аутор каталога Срђан Марковић ; фотографије Слободан Сарић]. – Београд : Радио-телевизија Србије, 2011. – 32 стр. : илустр. ; 22 см
Светомир Арсић Басара : биографија: стр. 29–31.
ISBN 978-86-6195-012-4

Светомир Арсић Басара, Сава Халугин : вајарски искази : Галерија САНУ Огранак у Новом Саду, Платонеум, јун 2012. – Нови Сад : Српска академија наука и уметности, Огранак, 2012. – 1 пресавијен лист ([6] стр.) : илустр. у бојама ; 24 x 32 см. – (Издање / Српска академија наука и уметности, Огранак ; 111)

Varia

Корито [збирка приповедака] / Светомир Арсић Басара. – Приштина : Културна Манифестација „Глигорије Глиша Елезовић” : Народна и универзитетска библиотека : Друштво књижевника Косова и Метохије, 1998. – 124 стр. ; 21 см. – (Библиотека Проза)
ISBN 86-7935-059-1

Рукопис горчине / Светомир Арсић Басара ; [разговор водила] Марија Ђорђевић // Политика. ISSN 0350-4395. 95 : 30400 (12.06.1998) 21.

Скулптура Олге Јеврић – сублимирана космичка хармонија / Светомир Арсић Басара // Дело Светомира Арсића Басаре : зборник радова / [уредници Милош Ђорђевић, Жељко Ђупић]. – Приштина ; Лепосавић : Институт за српску културу ; Лепосавић : Библиотека „Свети Сава”, 2000. Стр. 19.

Суауторство – основни услов за успешну реализацију синтезе / Светомир Арсић Басара // Разговори : Врњачке културне свечаности. – Врњачка Бања : Културни центар, 2000.

Балкан буди завист : академик Светомир Арсић Басара о географској и духовној провинцији / [разговор водила] Милијана Беланчић // Борба. ISSN 0350-7440. 81 : 177 (26. 06. 2002) 10.

Личност Вукашина-Вука Филиповића / Светомир Арсић Басара // Баштина. ISSN 0353-9008. 13 (2002) 19–26.

Кад се камен претвори у буктињу распламсалих облика / Светомир Арсић Басара // Луча. ISSN 0354-7787. 11 : 4 (2002) 77–80.
Изговорено у Српском културном центру Свети Сава, 6. јуна 2002. у Суботици.

Sava Halugin i zavičaj / Svetomir Arsić-Basara // Ulaznica. ISSN 0503-1362. 38 : 189–190 (2004) 79–84.

Потрага за сопственом личношћу / Светомир Арсић Басара // Глас : Одељење ликовне и музичке уметности / уредник Дејан Деспич. – Београд : Српска академија наука и уметности, 2005. Стр. 7–10. (Глас / Српска академија наука и уметности ; књ. 400. Одељење ликовне и музичке уметности; књ. 8, ISSN 0352-6720)

Приврженост завичају и супериорност сазнања / Светомир Арсић Басара. // Луча. ISSN 0354-7787. 15 : 1 (2006) 15–16.
Изговорено приликом представљања монографије „Басара или скулптура као судбина”, Суботица, 1. дец. 2005.

У понору носталгије : [интервју] / Светомир Арсић Басара ; [разговор водио] Саво Поповић / Вечерње новости. ISSN 0350-4999. (13. новембар 2011)

Обликовање предачких стабала / Светомир Арсић Басара ; разговарале: Д. Јовановић, Р. Митровић ; фотографије: Станко Костић // Зенит. ISSN 1452-5534. 9 : 14 (2014) 16–26.

Лепота пећина Источне Србије : милиони година тиховања и стварања : [каталог изложбе у Галерији науке и технике САНУ] / [фотографије] Станко Костић ; [текстови Светомир Арсић Басара ... и др.]. – Београд : УЛУПУДС, 2017. – 72 стр. : илустр. ; 23 x 23 cm
ISBN 978-86-6213-056-3

Косово је наша духовна вертикала и путоказ / Светомир Арсић Басара ; [интервју водила Рада Комазец]. Јединство. ISSN 1450-9741. (26. јун 2018)

Мој завичај Косово није туђа држава / Светомир Арсић Басара ; [интервју водила] Миљана Краљ. Вечерње новости. ISSN 0350-4999. (25. фебруар 2018)

Литература о уметнику (избор)

Древно и ововремено : скулптуре Светомира Арсића Басаре / Олга Јеврић. Политика. ISSN 0350-4395. Култура, уметност, наука. 42 : 8 (6. 06. 1998) [1]. Из речи на отварању изложбе у Галерији САНУ.

Материјали у скулптури Светомира Арсића Басаре / Сава Халугин. Кровови. ISSN 0353-6351. 14/15 : 47/49 (2000/2001).

У митском савезу са природом : о стваралаштву Светомира Арсића Басаре / Петар Ђуза. Политика. ISSN 0350-4395. 97 : 31059 (13. 04. 2000) 27.

Дело Светомира Арсића Басаре : зборник радова / [уредници Милош Ђорђевић, Жељко Ђупић]. – Приштина ; Лепосавић : Институт за српску културу ; Лепосавић : Библиотека „Свети Сава“, 2000. – 131 стр. : илустр. ; 24 cm. – (Библиотека Посебна издања / Институт за српску културу, Приштина ; 1)

Светомир Арсић Басара : редовни члан [САНУ] / приредила Гордана Радојчић-Костић// Годишњак. ISSN 0351-0336. - Књ. 109 (2003), стр. 429–434.

Светомир Арсић Басара : или скулптура као судбина / Срђан Марковић ; [превод на енглески Јасминка Банг = translation to English Jasminka Bang ; фотографије Милош Солдатовић ... [и др.] = photographs Miloš Soldatović ... [et al.]. – Београд = Belgrade : САНУ ; Приштина : Народна и универзитетска

библиотека „Иво Андрић” = National and University Library “Ivo Andrić”,
2004. - 254 стр. : фотогр. ; 32 cm. ISBN 86-7935-076-1

Светомир Арсић-Басара / Срето Бошњак // Академици XXI века : сликари и
вајари САНУ и ЦАНУ / приређивач Момчило-Моша Тодоровић. – Београд :
Радионица душе, 2005. Стр. 10–19.
ISBN 86-83385-07-8

Монографија Срђана Марковића о Светомиру Арсићу Басари / Олга Јеврић
// Глас : Одељење ликовне и музичке уметности / уредник Дејан Деспић.
– Београд : Српска академија наука и уметности, 2005. Стр. 11–14. – (Глас /
Српска академија наука и уметности ; књ. 400. Одељење ликовне и музичке
уметности; књ. 8, ISSN 0352-6720)

Скулптура као судбина / М. Беланчић // Борба. ISSN 0350-7440. 84 : 330
(13. децембар 2005) 7.

Косовска приповедања Светомира Арсића Басаре / Срђан Марковић //
Косовско-метохијски зборник. ISSN 0354-284X. 5 (2013) 273-287.

Балканы: память и памятники в процессе «печатания» новой культуры
национализма / В. И. Косик. ВЕСТНИК Санкт-Петербургского
государственного университета культуры и искусств. ISSN 2220-3044. 2 : 27
(2016) 33–40.

Summary: The Balkans: memory and monuments in the process of “printing” a new
culture of nationalism / Viktor I. Kosik.

Светомир Арсић Басара / [превод Марк Броган, Драгана Богојевић ;
фотографије Угљеша Дапчевић, Ивана Томановић] = [translation Mark
Brogan, Dragana Bogojević ; photography Uglješa Dapčević, Ivana Tomanović].
– Београд : Образовни центар Басара = Belgrade : Basara Educational Centre,
2018. – 220 стр. : фотогр. ; 23 x 28 cm
ISBN 978-86-900784-0-0

Приредила Кристијана ИГЊАТОВИЋ ЈОВОВИЋ

Каталог*

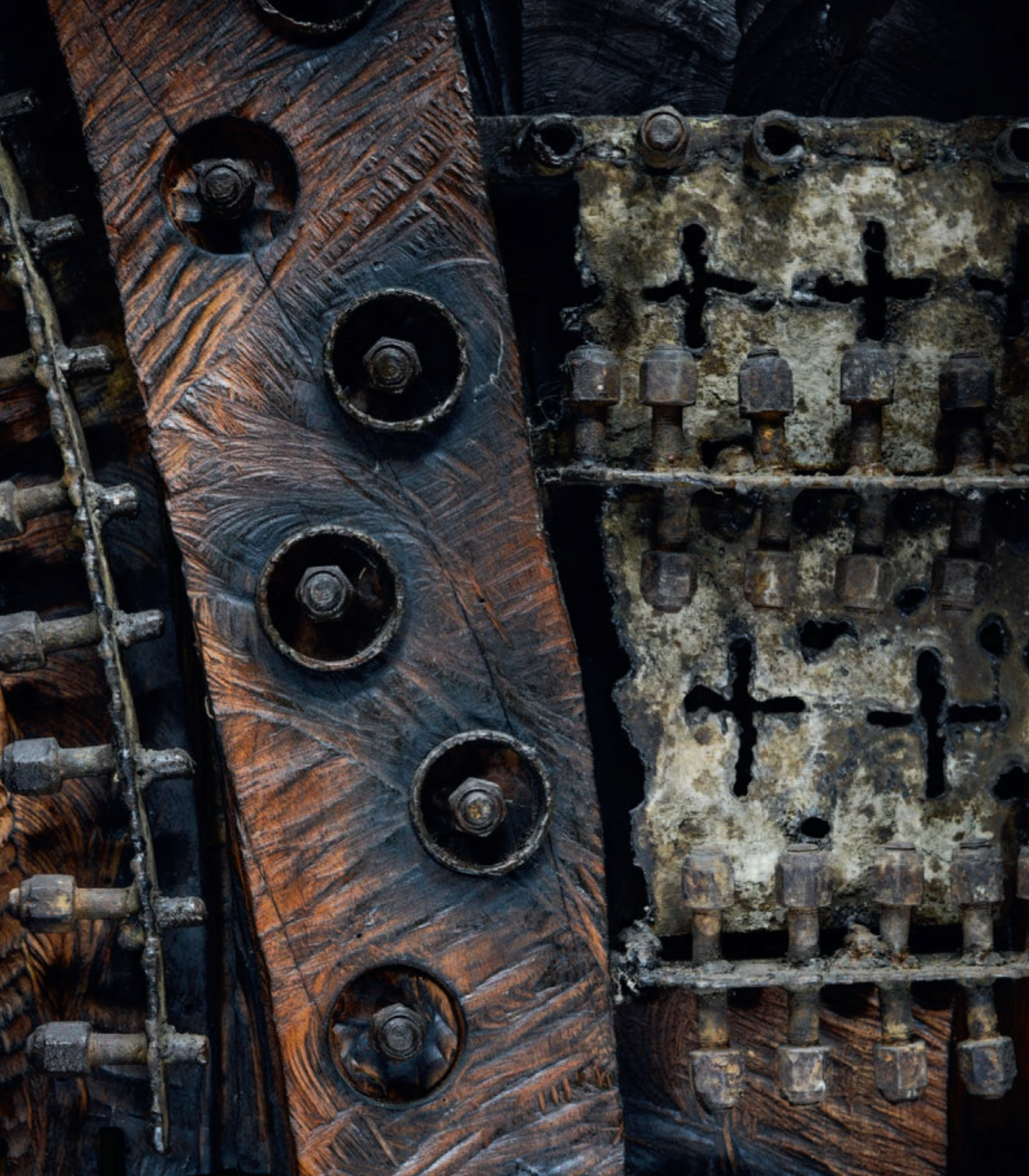
1. *Хајдук Вељко*, 1998, дрво и метал, 200 × 95 × 50 cm
2. *Распеће Мајке Србије*, 1999, дрво и метал, 260 × 250 × 50 cm
3. *Свети рајиници: Прокојије*, 1999, бронза, 85 × 20 × 17 cm
4. *Свети рајиници: Никиша*, 1999, бронза, 85 × 25 × 15 cm
5. *Свети рајиници: Димитрије*, 1999, бронза, 85 × 25 × 15 cm
6. *Свети рајиници: Теодор*, 1999, бронза, 85 × 25 × 15 cm
7. *Свети рајиници: Нейознаши*, 1999, бронза, 85 × 23 × 15 cm
8. *Христос са мачем*, 1999, бронза, 22 × 72 × 15 cm
9. *Игра облика*, 1998–2000, камен, 300 × 100 × 160 cm
10. *Рајник цара Лазара*, 2000, дрво и метал, 220 × 60 × 60 cm
11. *Ајокалийса (С 300 – Чувар мира)*, 1984–2000, дрво и метал, 400 × 142 × 74 cm
12. *Ајокалийса II (С 400 – Чувар мира)*, 1984–2000, дрво и метал, 516 × 164 × 74 cm
13. *Пушир Немањића II*, 2001, дрво и метал, 200 × 160 × 160 cm
14. *Мач у Христовој руци*, 2001, дрво и метал, 300 × 100 × 60 cm
15. *(Не)милосрдни анђео I*, 2002, метал и дрво, 270 × 90 × 30 cm
16. *(Не)милосрдни анђео II*, 2002, метал и дрво, 290 × 90 × 30 cm
17. *(Не)милосрдни анђео III*, 2002, метал и дрво, 300 × 100 × 30 cm
18. *Десанка Максимовић*, 2002, портрет, гипс, 75 × 25 × 25 cm
19. *Десанка Максимовић*, 2002, фигура, гипс, 65 × 25 × 15 cm
20. *Др Љубодраг Михаиловић*, 2002, биста, бронза, 70 × 25 × 45 cm
21. *Заустављени вал*, 2002, дрво, 50 × 26 × 16 cm

* Дела у каталогу обрађена су хронолошки.

Римски број поред назива дела означава дело истог проблема али различитог решења.

22. *Расїеће: Србија I*, 1999–2002, дрво и метал, 260 × 250 × 60 cm
23. *Портрет Светиої Саве*, 2002, гипс, 76 × 25 × 25 cm
24. *Олимпик*, 2003, метал, 140 × 100 × 80 cm
25. *Кровови Койаоника*, 2003, метал, 100 × 90 cm
26. *Игра облика II*, 2003, дрво, 120 × 100 cm
27. *Оклойник цара Лазара X*, 2003, дрво и метал, 210 × 40 × 40 cm
28. *Оклойник цара Лазара XI*, 2003, дрво и метал, 220 × 50 × 40 cm
29. *Пушир Врњачке Бање*, 2001–2003, дрво, 180 × 135 × 133 cm
30. *Фиџура десїоїа Сїефана Лазаревића*, 2004, бронза, 70 × 15 × 15 cm
31. *(Не)милосрдни анђео IV*, 2005, метал, 290 × 90 × 100 cm
32. *(Не)милосрдни анђео V*, 2005, метал, 300 × 100 × 100 cm
33. *Портрет Горгане Арсић Комљеновић*, 2006, гипс, 26 × 40 × 22 cm
34. *Портрет Јелене Арсић*, 2006, гипс, 30 × 55 × 30 cm
35. *Игра облика*, 2000–2007, камен, 300 × 100 × 160 cm
36. *Српски хајдук*, 2007, дрво и метал, 220 × 50 × 50 cm
37. *Портрет Борђа Комљеновића*, 2007, гипс, 25 × 42 × 30 cm
38. *Оклойник цара Лазара XII*, 2007, дрво и метал, 220 × 45 × 45 cm
39. *Портрет др Владимир Кенић*, 2008, гипс, 25 × 40 × 30 cm
40. *(Не)милосрдни анђео VI*, 2009, метал, 290 × 90 × 100 cm
41. *(Не)милосрдни анђео VII*, 2009, метал, 300 × 100 × 100 cm
42. *Временске зоне Русије I*, 2009, дрво и метал, 255 × 185 × 55 cm
43. *Оклойник цара Лазара XIII*, 2010, дрво и метал, 220 × 60 × 50 cm
44. *О исконе, о гревни дубе...*, 2007–2011, дрво и метал, 285 × 200 × 150 cm
45. *Оклойник цара Лазара XIV*, 2011, дрво и метал, 220 × 50 × 50 cm
46. *Оклойник цара Лазара XV*, 2011, дрво и метал, 220 × 50 × 50 cm
47. *Оклойник цара Лазара XVI*, 2011, дрво и метал, 220 × 50 × 50 cm
48. *Оклойник цара Лазара XVII*, 2011, дрво и метал, 220 × 50 × 50 cm
49. *Космички саї*, 2011, дрво, 250 × 20 × 40 cm
50. *Бојчински џушир*, 2011, дрво, 500 × 70 × 70 cm
51. *Временске зоне Русије II*, 2011, дрво и метал, 300 × 185 × 60 cm
52. *Временске зоне Русије III*, 2011, дрво и метал, 300 × 185 × 60 cm
53. *Оклойник цара Лазара XVIII*, 2012, дрво и метал, 230 × 40 × 40 cm
54. *Временске зоне Русије IV*, 2012, дрво и метал, 250 × 80 × 70 cm
55. *Временске зоне Русије V*, 2012, дрво и метал, 250 × 80 × 70 cm
56. *Временске зоне Русије VI*, 2012, дрво и метал, 250 × 80 × 70 cm
57. *Чувар мира*, 2012, дрво и метал, 490 × 180 × 70 cm
58. *Холокауст*, 2013, дрво и метал, 70 × 40 × 70 cm

59. *Пушир Немањића III*, 2013, дрво, 100 × 65 × 55 cm
60. *Србија + Русија до Токија*, 2014, дрво и метал, 300 × 150 × 140 cm
61. *Булава – чувар мира*, 2007–2015, дрво и метал, 720 × 110 × 260 cm
62. *Временске зоне Русије VII*, 2008–2015, дрво и метал, 255 × 185 × 55 cm
63. *Временске зоне Русије VIII*, 2008–2015, дрво и метал, 255 × 185 × 55 cm
64. *Временске зоне Русије IX*, 2008–2015, дрво и метал, 255 × 185 × 55 cm
65. *Временске зоне Русије X*, 2008–2015, дрво и метал, 255 × 185 × 55 cm
66. *Временске зоне Русије XI*, 2008–2015, дрво и метал, 255 × 185 × 55 cm
67. *Цар Лазар*, 2015, дрво и метал, 260 × 120 × 50 cm
68. *Цар Душан*, 2015, дрво и метал, 260 × 120 × 50 cm
69. *Пушири Немањића I*, 2013–2015, дрво и метал, 70 × 40 × 35 cm
70. *Пушири Немањића II*, 2013–2015, дрво и метал, 70 × 40 × 35 cm
71. *Пушири Немањића III*, 2013–2015, дрво и метал, 70 × 40 × 35 cm
72. *Пушири Немањића IV*, 2013–2015, дрво и метал, 70 × 40 × 35 cm
73. *Пушири Немањића V*, 2013–2015, дрво и метал, 70 × 40 × 35 cm
74. *Кућа у којој живе мртви*, 2015, дрво и метал, 70 × 40 × 40 cm
75. *Владимир Владимирович Пушин I*, 2015, биста, гипс, 30 × 25 × 20 cm
76. *Владимир Владимирович Пушин II*, 2016, биста, гипс, 80 × 30 × 23 cm
77. *Косанчић Иван*, 2017, дрво и метал, 250 × 70 × 70 cm
78. *Тойлица Милан*, 2017, дрво и метал, 250 × 70 × 70 cm
79. *Милош Обилић*, 2017, дрво и метал, 340 × 100 × 90 cm
80. *Еізодус рурални*, 2017, дрво и метал, 260 × 130 × 70 cm
81. *Симфонија I*, 2017, дрво и метал, 250 × 250 × 70 cm
82. *Симфонија II*, 2017, дрво и метал, 250 × 250 × 150 cm
83. *Пушир Немањића IV*, 2017, дрво и метал, 250 × 150 × 90 cm
84. *Јуі Боідан*, 2018, дрво и метал, 255 × 80 × 80 cm
85. *Бошко Јуіовић*, 2018, дрво и метал, 245 × 70 × 80 cm
86. *Дамјан Јуіовић*, 2018, дрво и метал, 240 × 50 × 80 cm
87. *Љубодраі Јуіовић*, 2018, дрво и метал, 210 × 50 × 80 cm
88. *Дедине фруле VII*, 2018, дрво и метал, 370 × 50 × 50 cm
89. *Еізодус урбани*, 2018, дрво и метал, 250 × 80 × 80 cm
90. *Симфонија III*, 2018, дрво и метал, 290 × 240 × 90 cm

Хајдук Вељко, 1998 (кат. бр. 1)
Haiduk Veljko, 1998 (Cat. No. 1)

Оклойник цара Лазара XII, 2007 (кат. бр. 38)
Cuirassier of Tsar Lazar XII, 2007 (Cat. No. 38)

*Оклойник цара Лазара XI,
2003 (кат. бр. 28)*
*Cuirassier of Tsar Lazar XI,
2003 (Cat. No. 28)*

*Оклойник цара Лазара XIII,
2010 (кат. бр. 43)*
*Cuirassier of Tsar Lazar XIII,
2010 (Cat. No. 43)*

*Оклойник цара Лазара XIV,
2011 (кат. бр. 45)*
*Cuirassier of Tsar Lazar XIV,
2011 (Cat. No. 45)*

*Оклойник цара Лазара XV,
2011 (кат. бр. 46)*
*Cuirassier of Tsar Lazar XV,
2011 (Cat. No. 46)*

*Оклойник цара Лазара XVI,
2011 (кат. бр. 47)*
*Cuirassier of Tsar Lazar XVI,
2011 (Cat. No. 47)*

*Оклойник цара Лазара XVII,
2011 (кат. бр. 48)*
*Cuirassier of Tsar Lazar XVII,
2011 (Cat. No. 48)*

*Окложник цара Лазара XVIII,
2011 (кат. бр. 53)*
*Cuirassier of Tsar Lazar XVIII,
2011 (Cat. No. 53)*

Србија + Русија до Токија, 2014 (кат. бр. 60)
Serbia + Russia up to Tokyo, 2014 (Cat. No. 60)

Цар Лазар, 2015 (кат. бр. 67)
Tsar Lazar, 2015 (Cat. No. 67)

Јуї Боїдан, 2018
(кат. бр. 84)
Југ Богдан, 2018
(Cat. No. 84)

Бошко Југович, 2018
(кат. бр. 85)
Boško Jugović, 2018
(Cat. No. 85)

Дегине фруле VII, 2018
(кат. бр. 88)
Grandfather's Flutes VII, 2018
(Cat. No. 88)

C. Bryant - Woods in Kansas

FOREWORD

Using wood and iron as his most frequent material for creating sculptures, the work of Svetomir Arsić Basara is deeply rooted in his own soil, in Kosovo and Metohia and its history.

By selection of themes, relying on the old crafts of wood carving and ironworking, while not neglecting the achievements of modern art, the work of Svetomir Arsić Basara takes an extraordinary place in the history of modern sculpture.

Two decades after his retrospective exhibition, held in 1998 at the Gallery of the Serbian Academy of Sciences and Arts, in this 2019, at the same gallery, there is organized the exhibition of Svetomir Arsić Basara works created in the period from 1998 to 2018.

The author and selector of the exhibited works is Nikola Kusovac.

The exhibition is organized on the occasion of the anniversary – ninety years since the birth of Svetomir Arsić Basara.

Dušan OTAŠEVIĆ

Patriotic, Diligent, Persistent, Engaged

SVETOMIR ARSIĆ BASARA

It is well known that sculpture, essentially, is a discipline that, unlike related art disciplines such as painting, tempera, watercolor, pastel and graphics, does not allow fast, easily done and therefore sometimes not so well measured changes or, at least, an easy entering into unexplored spaces of both spirit and matter. Namely, working with expensive and ever more expensive materials such as marble, granite, stone or wood, and their further artistic modeling require thorough preparation and studious preliminary research. Therefore, the acceptance of new ideas, so often superficial ones, together with fast alterations of various poetics, appear in the sculpture and broaden there with a certain delay, but consequently they last longer, and they are more impervious and resistant to a variety of fashionable whims. Sculptors therefore rarely rush into an unknown, so they seem less curious, which may be a shortcoming, but more often it is the reason for careful and mature thinking and action, which is always a virtue. Observed in the light of these qualities, the work of the sculptor, longtime art teacher, academician, member of the SASA, Svetomir Arsić Basara, becomes more lucid and easier to understand, too.

In fact, one can easily get the complete idea of personality, work and activities of the sculptor Arsić Basara by placing his brilliant art biography, the fact confirmed with certainty now, onto the background of his painful life, exposed to great temptations and burdened with persistent misfortunes. It is simply incomprehensible how this poor and almost starving village boy, by the happy turn of destiny, came to attend the elementary school, to be a village servant, an underage worker in a mine and a young partisan in the Second Kosmet Brigade, from 1942 to October 1944, when he was demobilized for his youth, and then to attend lower grades of grammar school, apparently according to the shortened school program of those whose normal school development had been broken by the war,

and in 1948 to enter the School of Applied Arts in Niš. Along with diligent learning he did not miss taking part in the youth work actions such as those of the construction of the Brotherhood and Unity highway, then of the building of New Belgrade, of the Doboj–Banja Luka railway and the one of Lake Vlasina hydro-power system. Encouraged by the good reaction to his first sculptures, exhibited in 1950 (*Head of a Girl*) and in 1951 (*Shepherd-flutist from Šara*), he entered the Academy of Applied Arts in Belgrade in 1953. He studied sculpture in the class of Professor Radeta Stanković, where he graduated his studies successfully in March 1958, after repeating the final exam.

Unusually hard-working and diligent, persistently ambitious in his way, and extremely enterprising, Basara began working at the Regional National Committee in Priština immediately after his graduation, already in April. At that time, as an arts administrator he initiated the establishing of the Club of Fine Artists of Kosovo and Metohia, while simultaneously organizing the Fine Art Colony in Dečani. In the following year, 1959, he started his pedagogical work as a lecturer at the Teacher Training School in Priština, and in 1962 at the Pedagogical High School where he lectured sculpture and teaching methods of fine arts education. To put it briefly, in extremely unfavorable conditions, in the environment where the first artistic movements were just made, he proved to be an extraordinary significant leader in the field of culture. Thanks to such, mostly important pioneer work, a lot of public recognitions simply could not miss him. Along with frequent and numerous study tours across Europe and participating in prestigious sculpture displays and symposiums in the country and abroad, from Portorož and Vrnjačka Banja to Moravica in Czechoslovakia, he lectured at the Department of Sculpture of the Academy of Arts in Priština, where he had the role of a Dean several times.

The fact that Basara is the artist formed in the late 1950s and early 1960s, at the time when, in our country, the sculpture opened itself wide to the influence of abstraction, but at the same time it did not abandon the already adopted type of figurative plastics of Rosandić, characterized by the “aspiration to the inner spiritual movement”, defined the essence and the destiny of his subsequent creative development. So, apart from the very beginning, when he followed and supported the spirit of expressionist figuration, as evidenced by his sculptures such as *Sketches for a Monument* and *Transfiguration*, both from 1961, Arsić soon turned to a type of associative and pure abstraction, widely spread in Yugoslav sculpture at that time, whose poetics permeated his works as *Associations*, *Icarus* and *Movements of a Dream*, created in 1962, then *Attempt of Secession*, 1967, *Games of Shapes* in 1968 or one whole cycle of the so-called “vertical variations” made from 1969 to the mid-seventies.

Thus, Arsić, while avoiding any mutual annihilation or intolerable confrontation, cherished and developed alongside: certain anthropomorphic, completely reduced forms, cleared from everything superfluous, on one side, and abstract ones,

although with always noticeable organic origin, solid, concised, egg-shaped, oval, or arrayed forms, on the other side. However, he would not be what he were, if he had easily given up his true nature, in the first place his unbreakable connection to his homeland, that is, to all the native ethical and aesthetic values based on the Kosovo vow, myth, ethnos and epos. Therefore, precisely in the way in which, without hurry and cautiously, he moved from the figurative to the abstract, in the past several decades, from the moment of his significant and retrospective exhibition presented to Belgrade public at the Art Pavilion Cvijeta Zuzorić at the end of 1984 and at the beginning of the following year, he began to make real significant turn from the so-called pure plastic expression, thus avoiding the traps of mere and often empty esthetics. He managed this by introducing metal into his sculptural process, alongside with wood, his closest material from the beginning. Moreover, with the use of new material, the elements of stories, various narratives, mostly of mythical and folklore origin, with more and more emphasized symbolic meanings, and with increasing tendency towards socially engaged messages, emerged in his sculptural work and their usage grew as the crisis shaking his homeland Kosovo and Metohia was getting deeper. Therefore, the author of the text in the catalogue of Arsić's exhibition in Belgrade was right indeed, when he noticed that his sculptures created after 1980 "... were not the documents about the time, nor the illustration of the state, but the attitude, defiance and spite, the perseverance of belief and eternal existence that did not offer answers to its time, but rather showed fear". And according to all that he exhibited at that time, Arsić's departure from esthetic biomorphic forms toward a new, more expressionist and more socially engaged figurative design was manifested. At the peak of his physical and creative strength, aware that he could not be fully expressed by a sculpture whose essence is characterized by the abolition of the legible elements of a story and which rather offers monologues instead of a conversation, he made a radical turn towards the kind of plastic expression whose contents were clearly read from the title of his works such as *Requiem to the Illusions of Mine* or *Do not Put Out My Heart* from 1980, then *Grandfather's Partner from the Battle of Kumanovo*, *The Cannon of Aleksa Đačić* and a year later, more precisely in 1986, when he made the sculptures *Cuirassiers of Tsar Lazar* and *Long Memory* and explained his creative poetics, saying: "I have dealt with so-called pure art, but when it happened that people, our people, were forced to leave their homes, our holy land, Kosovo and Metohia, I concluded that my cosmopolitan art did not mean anything". The whole future sculpture work and activities of Arsić will be based on such, more ethically rather than aesthetically important attitude without any hesitation and any other questioning, up to this day, up to his complete creative maturity and up to his sociopolitical engagement provoked by the circumstances in Kosovo and Metohia. This is more than impressively demonstrated by his sculptures such as *Mother Serbia*, then a cycle of six variants of works titled *(Un)Merciful Angels*, several called *Apocalypse*, *Sword*

in Christ's Hand, Serbia and Russia up to Tokyo, or Oh, Genesis, Oh, Holy Oak; Chalice Tree and so on.

To this observation, almost three and a half decades after Arsić's exhibition at "Cvijeta Zuzorić", a period filled with his noticable, deservedly rewarded and praised worthwhile past work, both as a sculptor, art pedagogue, and as a specific theoretician of art and very active worker in the field of culture in Serbia during the second half of the twentieth century, moreover, in 1994 crowned with the full membership of the SASA, hardly anything else could be added so far. This is indicated by the consistency and integrity of his overall work, his patiently polished and through fruitful practice burnished aesthetic concepts based on firm ethical attitudes. The impression is that, through his past actions, he followed and tried to embody in his practice all the features that Lazar Trifunović summed up in the conclusion of his essay "Roads and Crossroads of Serbian Sculpture", which is an introductory article in the journal *Art*. Volume 22, April, May and June 1970, entirely dedicated to Serbian contemporary sculpture and Serbian contemporary sculptors.

Namely, in the conclusion of his inspiring text, Trifunović presented essentially important observations about the contemporary Serbian sculpture, pointing out that "by denying the history, it renewed the tradition", while "it was not moving towards modern plastic world with its eyes shut, without criticism, referring to the orientations outside its tissue, but cautiously, restrained, sometimes with complexes, accepting only those ideas that could have become its own, indulging into the international sculpture trends with its particularity, and not mechanically connecting to them". There is no doubt, Trifunović continued, "that it achieved a high level and significant plastic qualities demanding more courage and freedom out of it, more experiments and explorative spirit in order to develop and improve what it had gained".

Hence, careful, strictly determined to accept only those ideas and aesthetic solutions suitable for him and his creative nature, the ones which he could accept as his own, Arsić Basara established the system of values at the very beginnings of his sculpture work only to enhance it consistently and polish it with his fruitful practice to the ideal. In fact, with his whole creative opus, persistent and diligent, he appears a typical representative of the heroic generation of Serbian sculptors, and, of course, sculptresses, which can be claimed without fear of exaggeration now, whose work proves the conclusion of Lazar Trifunović that the course of Serbian contemporary sculpture with its vital tendencies was "turned towards modern sensibility" after the Second World War.

He entered Serbian and Yugoslav art scene, and this happened at the beginning of 1958, after he had graduated, precisely at the time when such artists were establishing themselves or artistically forming, I quote them as a true wonder of the Serbian sculpture, as Daroslava Vijorović, Ana Bešlić, Olga Jančić, Olga Jevrić, Mira Jurišić, Vida Jocić, Lidija Mišić, Mira Letica, Angelina Gatalica, Mira Marković

Sandić, Ana Vidjen, Venija Vučinić Turinski, Jelisaveta Šober Popović, Ljubinka Savić Grasi, Nadežda Prvulović, Radmila Graovac, Olja Ivanjicki, Danica Kokanović Mladenović, Milica Ribnikar, Katarina Ristivojev, Radmila Budisavljević, Savića Damjanović, and when they were followed by Borislava Prodanović-Nedeljković, Marina Tadić, Leposava Milošević, Nada Denić, Ljiljana Vranić, Vesna Pantelić, Marijana Gvozdenović etc. In other words, when the mainstream of current artistic sculpture in Serbia during the second half of the twentieth century was represented by the works of, not to mention the veterans, art pedagogues mostly, proved between the two world wars, along with Arsić Basara also: Sava Sandić, Aleksandar Zarin, Nandor Glid, Steva Bodnarov, Milan Besarabić, Radivoj Lala Subotički, Matija Vuković, Vladeta Petrić, Milovan Krstić, Vojin Stojić, Gradimir Aleksić, Momčilo Krković, Jovan Kratochvil, Petar Ubović, Oto Logo, Slavoljub Vava Stanković, Jovan Soldatović, the painter and the writer Zoran Petrović, Eugen Kočiš, Eugen Sekulić-Tapasto, Gabor Almaši, Stevan Dukić, Nebojša Mitrić, Božidar Jovović, Nikola Antov, Miša Popović, Nikola Koka Janković, Božidar Obradović, Pavle Radovanović, Miša Sarić, Mijo Mijušković, Ostoja Gordanić Balkanski, Milun Vidić, Boris Anastasijević, Ljubomir Denković, Dušan Gaković, Milan Vergović, Vojislav Jakić, Nikola Kolja Milunović, Milan Lukić, Miroslav Protić, Vladislav Petrović, Miodrag Živković, Ratko Gikić, Milija Nešić, Tomislav Kauzlarić, Dragomir Mileusnić, Dragiša Obradović, Pavle Ristić, Milorad Damnjanović, Milorad Stupovski, Milan Četnik, Kosta Bogdanović, Anton Kraljić, Mihailo Paunović, Mihailo Stanić, Milorad Tepavac, Vojislav Vujisić, Slavoljub Radojčić, Vladimir Komad, Mihailo Tripković, Nenad Stanković, Slave Ajtoski, Velimir Karavelić, Ante Marinović, Dušan Marković, Ivan Felker, Slobodan Savić, Miroslav Stamenković, Nikola Vukosavljević, Milivoje Bogosavljević, Djordjije Crnčević, Sava Halugin, Ratko Vulcanović, Mladen Marinkov, Momčilo Janković, Tomislav Todorović, Dragoslav Krnajski and many others.

Although quantity and numbers in art and creativity do not mean much, one cannot ignore the fact that the sculpture in Serbia at the beginning of the twentieth century was at its birth, that the number of active and university educated sculptors was negligible, it was reduced only to Petar Jovanović, Djordje-Djoka Jovanović, Simeon Roksandić and Dragomir Arambašić, to be joined after the First World War by Toma Rosandić, Petar Palavičini, Sreten Stojanović, Risto Stijović, Živojin Lukić, Dušan Jovanović Djukin, Mihailo Tomić, Ilija Kolarović, Radeta Stanković, Djordje Oraovac, Marko Brežanin, Periša Milić, Frano Dinčić Menegelo and a certain number of more or less notable artists, which means that it can rightly be concluded that after the Second World War it came to a sudden blossoming of sculpture in Serbia. This really unexpected rise of this branch of art, not only by quantity but, more importantly, reached by high artistic achievements, obviously emerged from the necessity to follow the currents of contemporary world sculpture in every respect. Such development was particularly influenced by a number of internal and external factors. Trifunović, however,

noticed and pointed out that the first decades after the Second World War in Serbian sculpture seemed monumental with their results, he marked them rightfully as a radical revolution, as the beginning of a real sculpture, and he explained them with the sculpture restating the tradition by denying the history.

More precisely, with the fact that Serbian sculpture resolved certain problems at that time, first of all those for which it had real favorable conditions in itself to resolve, which it could receive and adopt, but not by blind relying on the solutions of others, or by mechanical binding to them, but by accepting those influences that it could adjust to its abilities and subordinate to its aspirations. It is precisely this complex and indisputably important task within Serbian and Yugoslav arts that was performed by the generations of sculptors artistically formed and bred in the first decades after the Second World War. Among them, more than a notable and important place, with its past work, is occupied by a sculptor, leader in the field of culture, art pedagogue and theoretician Svetomir Arsić Basara. He achieved it at the time, which his contemporary and great art expert in Yugoslav cultural environment of the second half of the twentieth century, also a painter, art pedagogue, critic and theoretician of art, Stojan Ćelić, thought to be a non encouraging to sculpture development. For, in 1966 he wrote on the occasion of the 6th October Salon: "Sculpture needs ground and space and significant material support". Precisely the elements or conditions, which either at that time, or later, and especially now, were not enabling the development of sculpture as the art discipline.

Nevertheless, despite all the unfavorable conditions for the development of sculpture in Serbia and with the Serbs, precisely in the years that Ćelić noted as unfavorable, something unexpected or at least, hardly comprehensible and explicable, occurred. Sculpture as an artistic discipline on the soil of Serbia produced surprisingly rich and mature fruits and reached unprecedented high values. Its brilliant period could, in the best possible way, be seen and proved by the work and act of the sculptor Arsić Basara as a typical representative of several generations of sculptors in Serbia who were the creators of this unexpected bloom of sculpture on the territory of Serbia. Precisely, it was the speed of creative development and the rapid increase of value, which was evident already at the beginning, in the first decades of his public work, shown at the end of the fifties in the last century that evidenced magnificently the vast development of sculpture art in this region. Everything that he, as the sculptor, shaped was his consistent endeavor, sometimes heavy struggle of spirit and matter, not to depart from the search of artistic truth, and to avoid the traps of aesthetics and mere aestheticism.

It is worth pointing out that Arsić Basara gained this essential insight early, already at the beginning of the eighties, and therefore his artistic and life attitude shown in his induction speech in 1994, when he was elected as full member of the Serbian Academy of Sciences and Arts, was not surprising. What he said on this occasion: "I do not turn myself any more to the world as a model, but to

the place where I live, from where I have come; while turning to the traditions of my people, I seek identity, proof of the roots, the right to the future”, is his artistic belief and it entirely explains the essence of his sculpture created in the last three to four decades.

Finally, one cannot ignore the impression that Basara, like most of his contemporaries, well understood the message of the legendary sculptor Henry Moore, who influenced the sculpture of the second half of the twentieth century in Yugoslavia, briefly answering the question about his attitude towards the work of Michelangelo, that one should stand in front of him in deep respect, bow down and go on. It is amazing how the artists in Serbia, especially the sculptors, understood, and then applied in everyday practice the creative message, the moral of this prominent world artist. Although Basara was still at sculpture studies at the time of Henry Moore’s art work exhibition, he nevertheless visited it, and yet his subsequent understanding and his interpretations of tradition, in particular, showed that he did not remain blind to Moore’s lessons and messages.

Consequently, here the question arises as what was it so significant and favorable that happened during this period of renewal of the war destroyed country on the ground of the newly formed AVNOJ Yugoslavia, and accordingly so in the medium of sculpture on the territory of Serbia with its provinces, that resulted in the flourishing of artistic creativity? The answer inevitably leads to the fact that the newly formed state union, in spite of the undeniable elements of state terror and pressure used to strengthen the newly acquired power, at the same time, established a socially sustainable system of ruling, in which education, protection of cultural heritage, as well as culture and art itself, got a significant place. On the leading positions of the institutions of education and culture there appeared variously checked, but first of all trained expert personnel. Thus, the academies of arts, visual and applied ones, were led by the sculptor Sreten Stojanović and Branko Šotra, the sculptor, graphic artist and painter; in the heart of theatre events was Bojan Stupica; of musical ones Miroslav Čangalović and his like, Vojislav Nanović and Žorž Skrigin; the protection of cultural objects was entrusted to the unique Milorad Panić Surep, the National Museum to Veljko Petrović, the Museum of Applied Arts to Nada Andrejević Kun, while dozens of other museums and galleries throughout Serbia and its provinces were founded in the short period of time. Similar processes were performed at Belgrade University, especially at the departments of art history, archeology, ethnology and aesthetics, also at the architecture, where the students were welcomed by Svetozar Radojčić, Djurdje Bošković and Aleksandar Deroko, the painters Svetislav Strala and Borivoje Radenković, in short, the good essentials for the flourishing of culture and art were created.

The flirting of new Yugoslav government with the so-called West, that happened after turning back on Stalin, on the USSR and its satellites, welcomed gaining of new creative freedoms, especially in the field of fine arts. The fact that

the ideas and aesthetics of the ruling poetics of socialist realism in the USSR never really rooted in Serbian art, made it possible, in the first place, that the artists formed and creatively established in the decades between the two world wars came to significance. One after the other, the exhibitions were opened in Belgrade in 1951: Petar Lubarda, Peđa Milosavljević, Stojan Aralica and Milan Konjović. However, one or two years before that, young Mića Popović had appeared, first with the noticeable exhibition at the Pavilion on Mali Kalemegdan, afterwards leaving the legendary Simina Street 9, in Belgrade, setting off for Dalmatia. There, with the like-minded, Vera Božičković, later Popović, then Bata Mihajlović and his future wife Ljubinka Jovanović, also with Petar Omčikus and his life companion Kosa Bokašan, seeking for creative freedom they acted as informal group of Zadar. It should be remembered that at the beginning of the 1950s, Leonid Šejka, Siniša Vuković and Miro Glavurčić, the future founders and theoreticians of *Mediala* group, were artistically and spiritually forming themselves in Belgrade, where simultaneously existed authentic and self-made creative personalities such as Igor Vasiljev, Uroš Tošković, Dado Djurić, Ljube Popović, Vladan Radovanović, Peđa Ristić, Vlade Veličković, Bogoljub Jovanović and Slave Bogojević. Just as it cannot be denied that only a few years later, in the middle of the sixth decade, the leading role in accepting and propagating ideas and understanding of various types of abstraction was taken over by politically proven personnel led by painters and art pedagogues, such as Miloš Bajić, Stojan Ćelić or Dragoslav Stojanović Sip and Alaksandar Tomašević, and sculptors like Jovan Kratochvil, Vojin Stojić, Nandor Glid, Miodrag Popović, Aleksandar Zarina and so on. Almost at the same time, at the end of the sixth decade, precisely with the forming of *Mediala* group, the artists of Art Informel poetics found themselves in the centre of visual art: Zoran Pavlović, Branko Protić, Mića Popović, Lazar Vozarević, Vojislav Šilja Todorović and Živojin Turinski. Briefly, it is obvious that the authorities while forming the state, also formed strong institutions with governing entrusted to experts, and these institutions were the best guarantee of overall social development, especially in the fields of education, culture and art. Only the strengthening of institutions, and by no means the gaining of democratic or other freedoms, which, by the way, did not exist at all, could explain such a sudden flourishing of art work in the regions of AVNOJ Yugoslavia and, consequently, Serbia with its provinces. Exactly as now, at the present time, the entire spiritual crisis, as well as the crisis of art creativity, can be explained by the apparent crisis of the institutions left to the devastating effects of liberal capitalism, together with unimaginable interests of increased political party bureaucracy, as well as with the deep-rooted self-denial, prevailing in almost all the elements of Serbian society.

Hence, this is the only way to explain the fact that the sculpture on the territory of Serbia, without a firm basis, almost without any past, with its complicated material and costly demands in this narrow and repressive environment of

the mid fifties and during the sixties of the twentieth century, had experienced an unexpected burst, a revolutionary development and almost a heroic takeoff. In this true outbreak of quality and quantity in Serbian sculpture, the notable and important position of Svetislav Arsić Basara, whose diverse creative work on the territory of Kosovo and Metohia, especially during the sixties and seventies, can already be assessed as the historically important one.

Nikola KUSOVAC

Svetomir Arsić Basara*

1

Svetomir Arsić Basara stands as an unavoidable figure in contemporary Serbian sculpture.

His abundant opus encompasses a series of evolutionary circles – from expressive realistically oriented works to associative abstractions – so that in the last ten years he has produced a dramatic world of forms which has surfaced from a deep engagement with the destiny of his native land.

Time in the work of Arsić Basara unfolds under the sign of a constant ascent, under the sign of the conquering of one's own being and that of sculpture.

In quiet solitude – the gaze directed into the space of the expanded horizon of modern artistic idioms – making use of the experience of the actual artistic moment – his first confrontations with the problems of creativity took place in the domain of the interrogation of formal possibilities so as to aesthetically translate artistic facts into the internal disquiet of the author. Those early works are a testament of the curiosity of the young artist in seeking his own way, in the mastery of the craft-knowledge of the material of wood whose characteristics and values he masterfully uses.

For Arsić wood not only represents a suitable sculptural material in which to impress his vision, in which the problems of form are to be solved. Wood is present in its multi-layered and complex meaning in his deepest layer – also as a connection to childhood, to nature, to the Šar – this is the bearer of the symbolic message, ancient tradition, that which pulsates with mythical content and as such lives a parallel existence in each of the forms.

Such presence of wood and of a particular entity pregnant with a particular message reveals the power of the creator to shift artistic phenomena into the domain of supernatural otherworldly phenomena.

* Previously published:
Olga Jevrić, *Svetomir Arsić Basara*,
in: *Delo Svetomira Arsića Basare*,
Priština – Leposavić 2000,
pp. 19–26.

The vitalistic principle which follows from the material itself inhabits his jagged work – whether this is in the early works – powerfully articulated expressive and dynamic entities in which the penetrations of the shaped empty space alternate places with the tense volume of the moving masses of powerfully charged energy... whether it concerns the architectural composition – vertical pillars in which series of repeated elements evoke the idea of an endless work – and pulse in its geometricised Euclidean purity with an animal-like strength – whether it is a question of a found and worked on wooden form in a dialogue with an internal idea – which will be elevated by the necessary intervention to the status of an artefact.

The rich scale of morphological sculptures solving the problem of the free form to which is attributed the power of speech is in function of the need for the expression of a certain general human content – of an emotional reaction to particular knowledge about the puzzles of life – which the titles of the works point to: *Prisoner of Love*, *Euthanasia*, *Phoenix*, *Icarus*, *Moving of Reason*, *Divisions*, *Penetrating the Mind*, *Bureaucratic Tree* and so on.

In the process by which the universal themes mature there is a withdrawal from the immediate experience of the native land – the experience of Šar, its relief, rocky terrain, cliffs, pits, the dramatic action of erosive forces which are projected into a resistant form, worn away, disrupted – roughly cut with an axe, of sharp edges, rustic with sharply contrasting light and shadow. And in this series Basara extracts from the wood an expressive strength which affirms the personal impression of the prevailing traditions.

Clouds over Šar, *The Cascade of the South*, *The Gates of the South*, *The Holocaust* – all open the way to a new experience of space for Basara.

Unfortunate circumstances in the immediate reality, the existential peril to the being of his own people – all led Basara as a mature, experienced artist, as a witness and interpreter, to question himself about the relation between the ethical and aesthetic, the national and universal, the role and sense of the artistic act in the given historical moment.

A decisive turn of events in his creative motivation already was manifested in 1982 in the folklorically nuanced, rustically coarse, ornamentally wood-carved objects which radiate distant times, a medieval, paganistic spirit through their referential layers. Basara through a world of dramatic forms gives his response to this imperiled existence using a twofold formal solution. From the deep layers break out calmer forms – grandpa's flute – through the sound of which took place the everyday and festive events of the people of that land. Turned towards his own land and history, Arsić Basara stops at the gnarled sites of the heroic, famous and tragic destiny of his people. In a series of totemic forms of straightened, burnt tree trunks shackled with iron, rusted chains, ornamented with metal plates (*Cuirassier of Tsar Lazar*), the protective skin of living tissue – in its threatening strength a consciousness of the dignity of those historical moments is empha-

sised what is good, proper, or just. Prisoners of their own identity, these pillars evoke through the material, their energetic potential, symbolism, in their complex structures not only the historical but also a pre-time which penetrates through to the present with an aura – effect – simulacrum – myth, legends in which is woven the national self-consciousness – the existential foundation.

In a series of imaginary cannons possessing an almost cruel organic force, aimed in the direction of the impending danger from which thunder rumbles, Basara embodies the need for defence as a metaphor.

Through a specific synthesis of two materials – iron and wood – and the character of the applied elements in the relations conceived – a narrative unfolds based on the penetration of a collective unconscious.

In the last of Basara's works that deep bond is revealed – those spiritual values which determined and maintained our ethos in the light of day. Basara transfers into exciting, ambiental sculptures the holy substance in which our people found sanctuary and which helped it stay standing.

In this last series art isn't presented as a problem of form as such – it becomes in the given conditions an instrument of ethical engagement – a form of struggle for survival, for the affirmation of historical (and actual) right to one's own native land.

The deepest layers of his being – Basara masterfully translates into form works of an ethnos– an exceptionally evocative power really experienced, fundamental – singular in its formal characteristics.

Through his work Basara is confirmed as a genuine creator who owes his authenticity to the autochthonous contents of his work which he was able to and knew how to translate into the language of material – the artistic act.

In its effects Basara's work is ancient and of these times.

For us who have historical memory these works are the traces of our genetic code, of our walk through pain – for those who don't have this memory they stay as signs of a universal meaning.

Art which lives through its creator – the artist who lives through his art.

As such Svetomir Arsić Basara represents a particular page in contemporary Serbian sculpture.

2

— — —

Wood in the genes.

From wood he is born alive – grows,

He fights others

He listens and hears...

It separates from him and identifies with him...

Speaks with it – asks questions – receives answers...

For him wood is a material in which he impresses his vision and that is the vision which only wood whispers to him...

... And the simulacrum and living being and symbol and salt of the earth and the mythical story and devotion

How are they all colliding? He knocks it over-labours-polishes- tries out the tool and strength on it... hollowing out, cutting, opening-closing-joining and separating – follows his movements or stops them – breaks down or builds anew, its and always his form.

Exchanging his energy with that of the wood – his idea with its essence. In Basara's work that alliance is always present.

— — —

Forms – never neutral – evoke disquiet. They break into space through the intensity of an internal charge. They grow – translated into protest. In their tension – they are like thunder – springing up in anger and revolt – gnarled – a spasm of material into form – saturated with emotion, drama and tragedy.

The form is seditious – a martyr. The contracted energy inhabits structures which overwhelm the power of the form as a means of speech – an expression which follows existence in a given moment – a reaction to a state which cannot be changed.

From that world of forms of dramatic expressions – his answer to the imperilled existence issues through a twofold formulated solution. From the deep layers calm forms break forth – instruments on which rest that national being which is preserved by the sound of that particular instrument – grandpa's flute.

On the other hand, memories of the century-old struggle of ancestors for the survival of the national being penetrate the creative consciousness – they are embodied in representations of weapons – cultic objects – in the imaginary vision of the warrior. Cannons... in complex structures of wooden parts, rustic in character – the spiritual marker of national folklore – aimed in the direction of the approaching danger – the thunder of resistance rumble.

The armours of Tsar Lazar – vertical trunks encrusted with chains and metal plates – the protective skin of living tissue – fortify in their threatening power the consciousness of defence and resistance.

Metal embraces wood – penetrates into it – an alliance of a living being and armour, protrudes from the experience of the artist in which is woven the feeling of the modern moment and that of the remote past on which the contemporary moment rests. The past rising onto the surface in the present – like some confirmation – right.

In a further stroke Basara confronts in some deep layer those spiritual values which determined and maintained our ethnos in the light of day. The holy materials in which the people found sanctuary in order to remain standing prompted Basara to respond in his work to them with complex compositions of emphatically evocative power.

— — —
In a direct communication with the given facts, facts which cause injury to the native being – which endanger the native land, “the trace of origin” as Basara says, which spur one to defence, to try to save a threatened identity – Basara extracts from the deep – complex memory, onto the surface – representations in which lie the darkened contents which are the founding right of the nation to its own land and survival.

— — —
To paraphrase S. Bošnjak – his lucid explanation of Basara’s “historicity” which is, according to him, in the last resort ahistorical – flooded by myth – conditioned by an emotional vision of history – it is a poeticised view of history. Its form fatefully joins with its author – in his objectivity–subjective. A personal experience of history. Basara identified with his works.

The past becomes a part of the modern period.

And the character of the forms – bristling, dramatic and (perturbed), sometimes menacing in which light and shadow fight – with a symbolic aura – the forceful expression of internal charges defining the sculptures from the so-called Cosmic series.

They enter into the spaces of the continuously engaged forms in which experience and thought sew a formal solution, new, sudden, specifically distinct.

The process of maturation unfolds from general universal content to the coming to consciousness, the revelation of the status of the individual being – a part of the being of the people.

The sculptural solutions penetrate the immediate experience of the native soil – motifs which at the same time follow the painful collision with that event in which right is threatened, the right to survival on one’s own native land.

The sculptures no longer appear as problems of form, they are in these conditions instruments of ethical engagement – forms of the struggle to survive, to found the historical, existential right to one’s own land.

The Cosmic series grows out of this primordial connection to the native soil, to the fate of the national being and one’s roots. It penetrates through the form – unique, distinct – embodied in the object as the message of the collective memory of sunken times.

The armours of Tsar Lazar – (prisoners of identity) straightened trunks heavy shackled in chains evoke through their material, their energetic potential, their symbolism, and complex structures not only historically but also pre-historically – with an aura – effective – expressive – charged with emotion, with layered signs – the simulacrum of a myth. Legends into which is woven a national self-consciousness – an existential foundation.

The deepest layers of his being – actions of an ethic in the name of an ethnos which Basara masterfully translates into form – unique in its formal characteristics.

In the last of Basara's works that human layer is revealed in which the religious sensibility of the national being is constantly presented – the basis which maintained its dignity and consciousness of the beauty and value of its sacrifice. It evinces this connection of the holy and historical through the language of metaphor in exciting ambiental structures.

— — —

Material in Basara's work bears at the same time the semantic value of the symbol.

The work of Basara evokes the presence of the man who stands behind those forms with his chisel, his axe, his strength, this creative desire and spirit.

— — —

Basara and wood – he invested all possible characteristics and messages in his abundant and jagged work – he allocated and distributed to the work those values which defined him through time and in time as a creative being.

Olga JEVRIĆ

Basara...

Basara... Basara... Basara...

Biting, sharp, bitter, like a battle cry, like a push for self-knowledge and self-respect!

Basara... Basara... Basara...

Like the violent blow of thought in the solution of the riddle of fate.

Like a chronometer of eternity.

How does one talk about this work grown and merged with its creator, inseparably bound to the ground of the homeland, restrained by the rings of the past, form and face looking up towards the infinite heights of heaven?

How does one interpret that monumental simplicity and crystalline monolithicity, and not first err inadvertently with fragments and fragile words and not occlude the significance and message of the piece and the man?

I see myself as stonemason who days on end in silence and smoking walks around an enormous rock looking for a point which with one blow will unseat it. I give up looking for the word that will pry it open, realising that each of Basara's sculptures is an impenetrable monolith. This monolith built from the search for refuge, for a source of strength and resolution, standing up to injustice, resisting temptation and referring to the dignified bearing of one's destiny.

Irrespective of whether his sculpture make associations to a plant, man, animal or an idea, a noun, its principle is an ode to freedom and the exaltation of the bearing of one's destiny. A monument to the trials of life and the dignity of withstanding – of bearing the burden of one's fate.

Moirophoros, we coin a new ancient Greek word in keeping with the depth and antiquity of Basara's skill. The virtuosity of the technique by which he masters the shaping of the work is self-evident and hinted at. Covered over by the

* Previously published:
Nikola Mirkov, *Basara...*,
in: *Svetomir Arsić Basara*,
Belgrade 2018, pp. 46–49.

cry, the fury, injustice, the hardship and striving for justice. Each blow of the chisel, every groove, every split, every point of light or furrow of darkness are a reflection of the personal wounds and unceasing struggle against the inevitability of injustice against the people to whom he belongs.

Moirophoros – the steady and dignified bearer of fate's burden, a modern tomb, a defiant form, pillar of the shrine of history and the resistance of a people, a pledge to survival and endurance – that is Basara's sculpture.

Whilst he labours, cuts, breaks up, engraves, carves, fractures, Basara condenses and pars back the form. He resists the call to devote his gift to meticulously decorating his work. In search of the quintessential and fundamental, he does not follow the Praxiteles "line which flows", which he, learning, discerns. That line morphs into a line which follows the core and thought and materials, into the line of the spine, the line of the substance and wood, stone and bronze and message. And this applies to the abstract sculptures and to the sculptures of historical and mythical giants, and even to portraits, he liberates the archetypal form, the core, the substance, the essence through a line concealed in the apparent forms. In this way Basara establishes a recognisable, but untranslatable and inexpressible connection with the historical action and significance and meaning of the personalities presented.

Unlike the extravagant dimensions which pathetically, pompously, theatrically and pretentiously present historical figures, reducing them to a theatrical spectacle, Basara frees the figure from the wood and stone manifesting a synthesis of archetypal sign, national symbol, unity of man and nature. In this way emanate strength, steadiness, creative force, firmness. His figures captivate through the endurance, the precision of the message and not through miniscule self-aggrandisement. He creates that endurance through the line, attitude, form, mass, play of light and darkness, weight, massiveness, rigorousness, harnessed strength. The verticals and horizontals, scars from the chisel, metal strips, chains, belts and helmets, bonds and joints complete a striking impression.

Like the character from Hemingway's novel *The old man and the sea*, Basara sails the ocean of art on a raft made from a tree trunk from the Šar mountains, on his sculptures. Every one of his sculptures reflects his spiritual character, and not only that. He himself resembles his sculptures. That is according to his stature, the frozen movement, the massiveness, the gnarling and knottiness. And the sparks in his eyes warn of the scars of the chisel of life.

This particular engagement in Basara's works is interpreted as "an expression of the personal decision to bear witness in a creative way and artistic act to the time in which he is living".

Basara, however, didn't have the choice to make. He had to be who he was. And that isn't a choice or "personal decision", but rather bearing one's fate under the weight of purity and strength of his I-ness. He is himself Moirophoros like his ancestors and the consequences of his actions – his sculptures.

His work is reified by a moral act springing from the explicit imperative to bear witness to his national integrity, his right to freedom, to be a mark of a legacy for the future, to be a pointer.

In the frequent conversations of which I've had the honour, Basara sometimes recalling the years when he was a child tending to the herd, is moved by the excitement that one has when seeing another person in the mountains. That excitement is tenacious, even when it is obvious that this other neither sees nor hears him. Basara's work exudes the longing for collusion, for the getting across of at least an echo of the creative voice. The work is imbued with belief in the struggle, in justice, for cooperation and the right to the freedom of his people.

Basara is, as he has been received by renowned critics and art historians, a sculptor in whom unite "the strength of a woodcutter and a blacksmith", in whose work Euclidean strictness and prudence have never overwhelmed the strength of a spontaneously lyrical and frequently epic emotionality. In his hands "the chisel takes the place of the axe, and as in the hands of the woodcutter its sharp blow reveals more than it hides of the organic form by liberating it from its excess layers."

The son of a patriot and fighter, a victim and wretch, a pauper and labourer, woodcutter and carpenter, maker of basins and cradles, he synthesises in his work material and form, past and future, uniting time with his, with our national territory.

From the basin in which he was bathed, from the cradle in which he was rocked to the looking for and selection of tree trunks in the forest which with his father he would haul back for firewood and working on, to his distinctive, physical as well as artistic encounter with wood, the material for the shaping of thoughts, Basara constantly fought against injustice. The recollection of the basin which on the whim and order of a well-off neighbour his father polished and drilled more, symbolically and literally mark and ornament Basara's work and opus and moral view.

A hired hand, a cattle herd, servant, juvenile partisan, a Serb in difficult conditions, a discriminated artist, he was late in reaching his aims and the place to which he belongs.

For entry into the eternity of Serbian art and the shrine of the moral and faithful greats – it isn't too late.

Basara... Basara... Basara...

Nikola MIRKOV

The Quest for My Own Personality*

“There is something in me, but I do not know what it is”

Vincent Van Gogh

The search for one's own personality usually lasts long, and always with great uncertainty. For a long time we search our way: we grope, we stray, there are big changes and big turnabouts in us until we find ourselves, until we discover our substituent core, hidden and entangled. And when it comes to the providential change and full shine in us, then that glow and flame are not going out any more. Our inspiration and our creative desire never die again nor freeze.

The zenith moment and the highest creative rise of mine are conditioned by my birth and my constant stay in Kosovo and Metohia. Surrounded by the rich spiritual heritage of my skies, I am inspired and my whole being is quenched, the creative passion grows, the impulse becomes violent and aggressive. Under my homeland Kosovo skies my creative passion needs just the smallest reason to turn a sculpture into a torch of flaming shapes and to transfer the turbulent waves of emotions into sculpting epic characters from our glorious past. The immortality of the Kosovo myth, the eternal glory of our knights, the enthralling beauty of the Patriarchate of Peć, Visoki Dečani Monastery, the Church of the Holy Virgin of Ljeviš, Gračanica Monastery gives a powerful stimulus to create a new art which should reflect the spiritual state of the time that we live in. Reminiscences of lonely pilgrimages to the native lands, the fascinating world of landscapes, the abundance of vegetation, of the legends and places where the Nemanjićs walked and dwelled, inspire creative consciousness to form and embody its inner poetic peace in a unique and unrepeatable way.

* Previously published:
Svetomir Arsić Basara,
Potraga za sopstvenom ličnošću,
the SASA Glas 400/8,
Belgrade 2005, pp. 7–10.

What is crucial for the authenticity of a work are the creative preoccupations finding their sources and contents at the root of their origin, in the world of child-

hood and within it the living artery of the elemental, eternally and irreplaceably planted world of first impressions. The deep attachment to Homeland, which no superiority of knowledge can erase or extinguish, is crucial. It remains in permanent, indelible memory as a secret flame or intimate universe, irresistible and familiar. The orientation of one's own spirit to its own origin and to wellspring of initial knowledge keeps in itself a sharp sense of the shapes and frames of one world that is deeply experienced and whose magnetic force attracts the creator permanently, always making him return to explore something dreamed about, felt, forgotten and hidden.

For a long time I have not been spared wandering and speculation about the essential meaning and evaluation of the form and content in artistic expression. I have been dealing with pure form and pointless art for a long time, considering that with such creativity and such an understanding of art I am closer to universal, cosmopolitan, international and supranational understanding of art, which (as I realized later) does not know the historical forms of life, through which we only become aware of ourselves, our ancestry and our origin. For a long time I have not been able to see that exactly by such an understanding I am separated from the essence of the people I belong to. I have not been able to understand that internationalism nullifies every human specific identity, that the national feeling is the only and real human characteristic. Only through our own national experience and content can we become involved in the world's, universal human culture. And without national identity, without national spirit and character, there is no authentic creative inspiration.

As a result of this spiritual turnabout, in the early eighties of the last century, my artwork entered the engaged phase. Kosta Vasiljević, an art critic, described this stage in the following words: "This is an epic series of elaborated evocations of the heroic and tragic fate of the Serbian people, the fate seen diachronically over time (the Battle of Kosovo, the First and Second Serbian Uprising, the Balkan Wars and the First World War) but these evocations are placed in the synchronic surface of the current escalation of Albanian ultranationalism and separatism, and the total despair of human misery, which the boiling Balkans and Kosovo crater, as a hell machine, is pouring out regardless of all over, in the heart of the Enlightened Europe."

In order to speak about the present, to express and demonstrate the tragedy of life and irony of the time in which I live, I am forced to go back to the past, to mythology and epic, to hearth of the house long ago set on fire, slowly dying down, extinguishing and disappearing, to the distant history of kings and emperors, charters and monasteries. Surrounded by the spiritual layers of the past, the rich and diverse motifs of the Homeland, I tend to the very top of my ascent. The Homeland encourages and provides creative power, stimulates and accelerates my thought. Only in my homeland I experience superior ecstasy, abundance of feelings and creative encouragement.

How do I feel without my Homeland? Without my Homeland I am burdened with unbearable misery, I live in a delirious prison from which I do not seem ever to get out. Without the Homeland, exalted visions disappear, imaginations disappear, the noble idea of the world and humans is being castrated and desensitized. There is no way leading to art without the Homeland, because the Homeland creates predestination.

Svetomir ARSIĆ BASARA

Biography and Bibliography*

Biography

- 1928 was born on 15 May in Sevce, the village on Šara Mountain.
- 1938 finished elementary school in his birthplace and became a village servant.
- 1942 employed in the chromium mine “Jezerina” on Šara.
- 1944 joined the Second Kosmet Brigade.
- 1945 demobilized for his youth at the end of October.
- 1946 entered the first grade of grammar school in Uroševac.
- 1948 enrolled the School of Applied Arts in Niš as a student of the first generation of that school.
- 1950 sculpted his first independent work, head of a *Girl*.
- 1953 successfully passed the entering examination at the Academy of Applied Arts in Belgrade.
- 1956 together with painter Moma Mirković, for the first time he exhibited his sculptures independently in the City Library of Aleksinac.
- 1958 at the beginning of March he graduated from the Academy of Applied Arts in Belgrade. In April he started to work in the Regional National Committee in Priština as an arts administrator. He established the Fine Art Colony in Dečani, initiated the forming of the Club of Fine Artists of Kosovo and Metohia, organized exhibitions, and wrote visual art critiques.
- 1959 changed his post for the new one at the Teacher Training School in Priština.
- 1960 travelled across Italy on a study tour, visited Naples, Pompeii, Rome, Florence and Venice. He visited Quadriennale Nazionale d'arte in Rome. The visit to Quadriennale had the crucial influence on modernization of his sculpture.

* Bibliography up to 1998 is published in the Catalogue of the SASA Gallery No. 91.

- 1961 had a solo exhibition in Priština.
- 1962 lectured sculpture and fine arts teaching methods in school education at High Pedagogical School in Priština.
- 1963 had a solo exhibition in Priština and Subotica. He created the monument to Boro and Ramiz in Landovica near Prizren.
- 1964 created the monument to the Partizans of Šara on Brezovica.
- 1965 study tour to Paris.
- 1966 the Award for the solution concept of the monument to the fallen soldiers from Orahovac.
- 1969 the Award for Sculpture of the Association of Fine Artists of Serbia. He participated in the International Symposium of Sculptors "Forma viva" in Portorož.
- 1970 solo exhibition in Priština.
- 1971 exhibited at Florence Biennale. Study tour to Albania. He received the Award of the City of Priština, the Award of the Association of Fine Artists of Kosovo and the premium prize for the preliminary design of memorial complex to the Yugoslavs killed and died in Italy. (Gonars).
- 1973 started lecturing at the Academy of Arts in Priština. He went on a study tour to Greece. He had a solo exhibition in Kruševac.
- 1974 decorated with the Order of Brotherhood and Unity with Silver Wreath. He took part in the International Symposium of Sculptors in Moravany (Czechoslovakia). He received the Award of the University of Priština at the Spring Salon of the Association of Fine Artists of Kosovo.
- 1975 appointed dean at the Academy of Arts in Priština. He received the Award of the May Salon of the Association of Fine Artists of Kosovo.
- 1976 started constructing his atelier on Brezovica.
- 1977 for the second time appointed dean of the Academy of Arts in Priština. Awarded by the Association of Fine and Applied Artists of Kosovo.
- 1978 received the Seventh of July Award of SR Serbia for Sculpture.
- 1979 solo exhibition in Priština. He won premium prize of the Gallery of Arts in Priština.
- 1981 received the Award of the Union of Associations of Fine Artists of Yugoslavia. He exhibited in Niš.
- 1984 organized his first retrospective exhibition of sculptures at the Pavilion "Cvijeta Zuzorić" in Belgrade.
- 1985 had a solo exhibition in Trstenik.
- 1986 received the AVNOJ Award for Sculpture and the First Prize at the exhibition "Belgrade – Inspiration of Artists".
- 1988 had a solo exhibition in the Salammbo Gallery in Paris.
- 1989 had solo exhibitions in Raška and the Cultural Centre of Belgrade.

- 1990 had solo exhibitions in Trstenik, Loznica, Krupanj, Obrenovac, Negotin and Bor.
- 1991 exhibited in Kragujevac and Priština.
- 1994 elected as full member of the Serbian Academy of Sciences and Arts – SASA.
- 1995 retired from the Academy of Arts in Priština. He had two solo exhibitions in Belgrade and Niš.
- 1996 elected as member of the Interdepartmental Committee for Kosovo and Metohia Research of SASA (19 March 1996). He had four solo exhibitions in Vrnjačka Banja, Kragujevac, Subotica and Sombor.
- 1997 received the Award for the Sculpture of the November Salon in Priština. He took part in the Wood Sculpture Colony “Di sfilato” in Svilajnac and the Colony of Artistic Settlement in Arilje.
- 1998 held solo retrospective exhibition in the Gallery of SASA; the monograph by Sreto Bošnjak was published on that occasion. He received the Vuk Award. He participated in the Symposium “Marble and Sounds” in Arandjelovac.
- 1999 due to the impossibility of working in his atelier on Brezovica, he moved to the atelier in the Academy building. He took part in working of the Sculpture Symposium “Marble and Sounds” in Arandjelovac.
- 2000 on the artistic review “Marble and Sounds” in Arandjelovac he finished the marble sculpture of monumental dimensions *Game of Shapes*, started in 1988. Within the summer program of the Vrnjačka Banja Cultural Festival featured the sculptural “Basara–Obradović Atelier” with seven young sculptors and two painters taking part in it. Organized by the Institute for Serbian Culture in Priština the scientific meeting “Work of Svetomir Arsić Basara” was held in Leposavić on 4 April.
- 2001 directed the second session of “Basara–Obradović Atelier” (Vrnjačka Banja – the Castle of Culture, from 3–25 September) for young sculptors and fine arts critics. He took part in establishing the International Workshop of Science and Art “Kremna – the Revelation” in Kremna and participated in the workshop “Task and Future of the Workshop”. At the science meeting *Life and Work of Vuk Filipović* in Leposavić he presented his essay “The Personality of Vukašin–Vuk Filipović”.
- 2002 directed the third session of “Basara–Obradović Atelier” (Vrnjačka Banja – the Castle of Culture, from 21 August to 14 September). Upon ending artwork the exhibition was opened in the Castle of Culture. He took part in work of the Fine Arts Colony “Kremna – the Revelation”. He opened the sculpture and drawings exhibition of sculptor Dragiša Obradović in the Cultural Centre “Saint Sava” in Subotica.
- 2003 opened the exhibition of the first setting of contemporary sculpture within Vrnjačka Banja Cultural Festival on 12 July. As a leader he took part in the fourth session of “Basara–Obradović Atelier” in Vrnjačka Banja (from 1–15 August). He participated in the eighth convocation of the International Symposium of Sculptors “Apatin Sculptural Meander”, 15–30 August. He took part in the Tenth Open Art Atelier, the jubilee at Gymnasium in Kruševac.

- 2004 received the Plaque of the Writer Vukašin–Vuk Filipović.
- 2005 took part and gave speeches at the promotions of his monographs at the Gallery of Contemporary Arts in Niš and at the Serbian Cultural Centre “Saint Sava” in Subotica.
- 2007 participated in “Rtanj 2007” Art Colony where he created the sculpture *Serbian Haiduk*.
- 2009 participated in the Third International Fine Arts Colony “Homo ART Žagubica 2009” and in the jubilee 25th convocation of the Colony “Copper” in Bor. He was a guest of the Fine Artists’ Colony “Zlatibor 2009”.
- 2010 participated in the work of the Colony “Rosettes of Bele Vode” in Bele Vode.
- 2011 participated in the work of the First International Sculpture Colony “Bojčin”.
- 2012 participated in the work of the First International Sculptors’ Meeting Homolje–Žagubica.
- 2013 in the monastery of Mileševa he participated in the art colony, organized as a preparation for the eight centuries jubilee of King Vladislav Nemanjić’s endowment. He stayed two months in Vrnjačka Banja and marking his continuous fourteen year long artwork on this display he held the exhibition of his monumental sculptures in front of the “Snežnik” atelier. The exhibition was opened by a critic Sreto Bošnjak.
- 2017 worked on preparing sculptures for exhibitions in Paris and in the SASA Gallery. He participated in the Sculptural Symposium on Goč within the display “Circle of Goč”. He finished a four meter high sculpture, which is, in fact, the carrying construction of a candelabra intended for the newly built church on Goč. He is a member of the Committee for Creating the Monument to Zoran Djindjic. He is a member of the Committee and a member of the Jury for Creating the Monument to Stefan Nemanja. He is a member of the Jury for Creating the Monument to our ballet artist Milorad Mišković. Opened the first Fine Art Colony in Končarevo, held from 12–14 May in the churchyard of the Temple of St. John the Baptist, which gathered several dozens of artists from the whole Serbia.
- 2018 participated in the 13th International Art Colony organized by The Union of Fine Artists of Homolje from 20–27 May in Žagubica. During his stay at the colony he was the guest of RTV Homolje. His sculpture *(Un)Merciful Angel* was reproduced in the book of Russian balcanologist Viktor I. Kosik, Ph.D., which was titled *Mined Culture (Zaminirovanaja kultura)*.

Solo Exhibitions

- 1996** Vrnjačka Banja, Castle of Culture:
Sculpture of Svetomir Arsić Basara, July – August
Kragujevac, Art Gallery of the National Museum:
Sculpture of Svetomir Arsić Basara, October
Subotica, Serbian Cultural Centre “Saint Sava”:
Exhibition of Sculptures of Svetomir Arsić Basara,
21 November – 6 December
Sombor, National Museum:
Exhibition of Sculptures of Svetomir Arsić Basara, December
- 1997** Sremski Karlovci, Gallery of the Cultural Centre – Art Workshop of Karlovci:
Svetomir Arsić Basara – Solo Exhibition, February
Arilje, City Gallery – the Cultural Centre: Svetomir Arsić Basara – Sculpture,
27 October – 6 November
- 1998** Belgrade, Gallery of the SASA:
Svetomir Arsić Basara – Sculpture, 17 September – 8 October
Novi Sad, Gallery of the SASA Branch “Platoneum”:
Basara – Sculptures, September
Banja Luka, National Theatre, foyer:
Basara – Sculptures
- 1998/1999** Leskovac, Gallery of the National Museum:
Svetomir Arsić Basara – Sculptures, December – January
- 1999** Vlasotince, Gallery of the Cultural Centre:
Svetomir Arsić Basara – Sculptures, February
Piot, Gallery:
Svetomir Arsić Basara – Sculptures, February – March
Vranje, Gallery of the National Museum:
Svetomir Arsić Basara – Sculptures, March – April
- 2000** Belgrade, Diplomatic Club:
Svetomir Arsić Basara – Sculptures, June
(with Tomislav Djokić – paintings)
- 2001** Belgrade, Russian House:
Cuirassiers of Tsar Lazar – Sculptures in Wood and Metal, January

- 2002 Koštunići, Cultural Centre: Cuirassiers of Tsar Lazar
(part of the manifestation “Days of Plums”)
Struganik, Cultural Centre: Cuirassiers of Tsar Lazar
(on the occasion of promoting ethno-place Mišić’s Village)
- 2005 Belgrade, Kosovo-Metohia House:
Exhibition of Sculptures of Svetomir Arsić Basara, October
A certain number of sculptures stayed as a part of the permanent exhibition.
- 2006 Niš, Gallery of Contemporary Fine Arts:
Exhibition of Sculptures of Svetomir Arsić Basara
Novi Kneževac, Reading Room of the Library:
Exhibition of Sculptures of Svetomir Arsić Basara
Belgrade, Russian House:
Exhibition of Sculptures of Svetomir Arsić Basara
- 2007 Niš, Gallery of Contemporary Fine Arts “Serbia”:
Solo Exhibition of Sculptures
- 2008 Petrovac on the Mlava, Gallery of the Local Museum:
Sculptures of the Academician Svetomir Arsić Basara, 18 January – 7 February
Žagubica, Gallery of the Association of Fine Artist of Homolje, February
Despotovac, Cultural Centre, March
Svilajnac, Cultural Centre:
Exhibition, part of the manifestation “Days of Sindjelić”
Vrnjačka Banja, Gallery “Selena”
- 2009 Apatin, Gallery of the Cultural Centre: Solo Exhibition
- 2010 Bečej, National Museum: Solo Exhibition, April – October
- 2011 Belgrade, Gallery of RTS:
Exhibition of Sculptures, 10 November 2011 – April 2012
- 2012 New Belgrade, Blok Gallery:
Retrospective Exhibition of Sculptures of Svetomir Arsić Basara,
a part of the Municipal Day celebration, 12–15 April
Novi Sad, Gallery of the SASA Branch, together with the sculptor Sava Halugin,
June 2012
- 2015 Žagubica, Cultural Centre, opened the exhibition of sculptures marking
the Municipal Day, 25 September 2015
A certain number of sculptures stayed as a part of the permanent exhibition.

- 2018 Belgrade, Kosančić's Wreath (Kosančićev venac),
the open-air exhibition of Basara's sculptures entitled
Homage to Kosančić Ivan as a part of ceremonial opening of reconstructed
Kosančić's Wreath, 25 February – 25 March.

Paris, the Cultural Centre of Serbia in Paris.

Solo exhibition, 14 sculptures set on all three floors of the gallery, May

Important Group Exhibitions

- 1997 Priština, Art Gallery: The November Salon, November
- 1999 Belgrade, Gallery of the SASA: To the Glory of the Great, Works of the SASA
Artist Members of the SASA Fine Art Collection, August – September
Belgrade, Art Pavilion Cvijeta Zuzorić: Autumn Exhibition of the Association of
Fine Artists of Serbia (ULUS), 15 November – 12 December
- 2000 Belgrade, Museum of Contemporary Art: Sculpture After Fifties
Vrnjačka Banja, Castle of Culture: "Basara–Obradović Atelier":
Exhibition of Sculptures and Paintings, September – October
- 2002 Vrnjačka Banja, Castle of Culture: "Basara–Obradović Atelier":
Exhibition of Sculptures and Photographs, August – September
Herceg Novi, „Art gallery Sue Ryder”, Faculty of Fine Arts Cetinje:
Meeting the Jubilee, on the occasion of the 30th anniversary of the
Academy of Fine Arts Priština, June
- 2005 Belgrade, Gallery of the SASA: Exhibition "Works of the SASA Members"
Gallery "Soul Workshop" in Belgrade: Exhibition "All the Living Academicians"
- 2007 Belgrade, Gallery "Progress": Exhibition of Sculptures of Serbian Sculptors
Vrnjačka Banja, Castle of Culture: Exhibition of Sculptures of Serbian Sculptors
Svilajnac, Gallery of the Cultural Centre:
Exhibition of Sculptures of Serbian Sculptors
Petrovac on the Mlava, Gallery of the Association of Fine Artists "Homolje":
Exhibition of Sculptures of Serbian Sculptors
Aleksandrovac, Gallery of the Cultural Centre:
Exhibition of Sculptures of Serbian Sculptors
Trstenik, Gallery of the Cultural Centre:
Exhibition of Sculptures of Serbian Sculptors

- 2008 Bor, Museum of Mining and Metallurgy in Bor:
Collective Exhibition of the Sculptures of Serbian Artists of the Second Half of XX Century
Museum of Winery and Wine Culture in Aleksandrovac:
Collective Exhibition of the Sculptures of Serbian Artists of the Second Half of XX Century
Cultural Centre "Saint Stefan, the Serbian Despot" in Despotovac:
Collective Exhibition of the Sculptures of Serbian Artists of the Second Half of XX Century
Cultural Centre "Stefan Nemanja" in Lapovo: Collective Exhibition of the Sculptures of Serbian Artists of the Second Half of XX Century
- 2010 Belgrade, Gallery of RTS, as a part of the exhibition
"RTS Art Colony Zlatibor 2010"
- 2011 Belgrade, Collective Exhibition of the SASA Members,
on the occasion of 170 years of establishing the SASA
- 2013 Paris, the exhibition Modern Serbian Abstract Sculpture
Vrnjačka Banja, Atelier of the Pavilion "Snežnik": exhibition marking 14 years of "Basara–Obradović Atelier" in Vrnjačka Banja
- 2014 Belgrade, Collective Exhibition on the 110th Anniversary
of the Artistic Association LADA in the Art Pavilion "Cvijeta Zuzorić"
- 2016 Belgrade, Gallery of the SASA:
Exhibition marking the 175 years of establishing the SASA,
the SASA Fine Art Collection – Artists – Academicians,
exhibited the sculpture *Cuirassier of Tsar Lazar*, (2012)
Belgrade, Autumn Exhibition of the Association of Fine Artists of Serbia 2016
– exhibited the sculpture *The Ninth Symphony of L.W.Beethoven*.
Exhibitions of the Art Colony "Ship":
Gallery "Circle" in Petrovac on the Mlava, January
Gallery of the Association of Fine Artists of Homolje, Žagubica, February
National Museum Požarevac, April
National Museum Kragujevac, June
Cultural Centre of Novi Sad, July
Fine Arts Salon of the Cultural Centre, Trstenik, August
De Vinča, Belgrade, September – exhibited the sculpture *Time Zones of Russia*, combined techniques wood, metal; 200 x 140 x 50 cm
- 2017 Vrnjačka Banja, Castle of Culture: Exhibition of the Society of Serbian Artists LADA
Zrenjanin, National Museum: Exhibition of the Society of Serbian Artists LADA

Public Monuments

- 1997** *Teacher Rajko Urošević*, bronze, 70 cm,
bust in the elementary school yard in the village of Gotovuša, Kosovo
(Sirinička district)
- Gligrorije-Gliša Elezović*, bronze, 70 cm,
bust in the churchyard of the Church of St. Ilias in Vučitrn
(destroyed in 1999)
- Gligrorije Božović*, bronze, 70 cm,
bust in front of the Technical School in Zubin Potok
- Academician Vuk Filipović*, bronze, 70 cm,
bust at the Cultural Centre The Vojinović Brothers in Vučitrn
(destroyed 1999)
- 1998** *St. Simeon*, bronze, 70 cm,
bust in front of the Institute for the Serbian Culture in Priština
(Zigmund Brenke, UNMIK officer removed the monument in 2002)
- Vojislav Dančetočić, Ph.D.*, bronze, 40 cm,
relief on his birthplace in Vučitrn
(the house was burnt, the relief destroyed in 1999)
- 2000** *St. Sava*, bronze, 70 cm,
bust in the Cultural Centre in Leposavić
- 2002** *Academician Ljubodrag Mihajlović*, bronze, 70 cm,
bust in the hospital park in Kosovska Mitrovica
- 2004** *Bust of Grand Leader Karadžordje*,
set in front of the Institute for the Serbian Culture in Leposavić
- Bust of Vuk Stefanović Karadžić*,
set in front of the Institute of Slavic Studies at the University of Vienna
(Austria)
- Sculpture*,
set in Children recreation center in Stanišinci on Goč
(material: wood and metal; 500 x 90 cm)
- 2005** *Bust of Slobodan Jovanović*,
set at the amphitheatre of the Faculty of Law in Belgrade.
- 2015** *Bust of Slobodan Jovanović* at the entrance of the Faculty of Law
Portrait bust of the poet Lazar Vučković – restoration.
The restored bust set in front of the Cultural Centre in Gračanica

- 2016 *Busts of Academicians Radomir Lukić and Mihailo Djurić.*
The busts are set in Mali Tašmajdan Park
- 2017 *Bust of Slobodan Jovanović* in supernatural size.
Cast in bronze and placed in front of the Faculty of Law in Belgrade in 2018

Awards and Acknowledgements

- 1998 The Vuk Award of the Serbian Cultural and Educational Community for the outstanding contribution to development of culture in Republic of Serbia and in Serbian cultural space.
- 2005 The Vidovdan Acknowledgement for the spiritual rise of university thought, The University of Priština, Kosovska Mitrovica
- 2007 The Vojislav K. Stojanović, Ph.D. Award of the Society of the University Professors and Scientists of Serbia, Belgrade
- 2017 The Grand Award of the Society of Serbian Artists LADA
- 2018 The Golden Medal for Achievements in Cultural Work

Catalogues of Exhibitions

Svetomir Arsić Basara: Sculpture / [author of the exhibition Sreto Bošnjak] – Belgrade: the Serbian Academy of Sciences and Arts, 1998 – 185 pp: illus.; 24 cm – (Gallery of the Serbian Academy of Sciences and Arts; 91)

Basara: Sculptures : Gallery of the SASA Branch Novi Sad, Platoneum, Novi Sad, September 1998 / [author of the photographs Nikola Živković]. – Novi Sad : the Serbian Academy of Sciences and Arts, Branch, 1998 – [4] pp. : col. illus. ; 20 cm – (Edition / the Serbian Academy of Sciences and Arts, Branch ; 18)

Svetomir Arsić Basara : Sculptures : December 1998 – January 1999, Gallery of the National Museum Leskovac : February – March 1999, Gallery Pirot : March – April 1999, Gallery of the National Museum Vranje / introduction and the author of the exhibition Srdjan Marković ; French language translation Sunčica Milošević – Leskovac : National Museum, 1999 – 42 pp. : illus. ; 21 cm

Svetomir Arsić Basara : Sculptures : Gallery of the Contemporary Fine Arts in Niš, Gallery "Serbia", 14 November – 6 December 2006 / [editor Milica Todorović] – Niš : Gallery of Contemporary Fine Arts, 2006 – [8] pp. : col. illus. ; 25 cm
ISBN 86-7740-022-2

Svetomir Arsić Basara : Sculptures : Gallery "Basara – Obradović Atelier", Square of Culture Vrnjačka Banja, July 2008 / [introduction Milica Todorović] – Vrnjačka Banja : "Basara – Obradović Atelier", 2008 – 16 pp. : reproductions ; 24 cm
ISBN 978-86-905369-3-1

Svetomir Arsić Basara : RTS Gallery, Belgrade, 10 November 2011 – 3 February 2012 / [author of the catalogue Srdjan Marković ; photographs Slobodan Sarić] – Belgrade : Radio Television of Serbia, 2011 – 32 pp. : illus. ; 22 cm
Svetomir Arsić Basara : Biography : pp. 29–31
ISBN 978-86-6195-012-4

Svetomir Arsić Basara, Sava Halugin : Sculptural Statements : Gallery of the SASA, Branch in Novi Sad, Platoneum, June 2012 – Novi Sad : the Serbian Academy of Sciences and Arts, Branch, 2012 – one folded paper ([6] pp.) : col. illus. ; 24 x 32 cm – (Edition / the Serbian Academy of Sciences and Arts, Branch ; 111)

Catalogue*

1. *Haiduk Veljko*, 1998, wood and metal, 200 × 95 × 50 cm
2. *Crucifix of Mohter Serbia*, 1999, wood and metal, 260 × 250 × 50 cm
3. *Saint Warriors: Procopius*, 1999, bronze, 85 × 20 × 17 cm
4. *Saint Warriors: Nicetas*, 1999, bronze, 85 × 25 × 15 cm
5. *Saint Warriors: Demetrios*, 1999, bronze, 85 × 25 × 15 cm
6. *Saint Warriors: Theodore*, 1999, bronze, 85 × 25 × 15 cm
7. *Saint Warriors: Unknown*, 1999, bronze, 85 × 23 × 15 cm
8. *Christ with the Sword*, 1999, bronze, 22 × 72 × 15 cm
9. *Game of Shapes*, 1998–2000, stone, 300 × 100 × 160 cm
10. *Tsar Lazar's Warrior*, 2000, wood and metal, 220 × 60 × 60 cm
11. *Apocalypse*, (*S 300 – Guardian of Peace*), 1984–2000, wood and metal, 400 × 142 × 74 cm
12. *Apocalypse II*, (*S 400 – Guardian of Peace*), 1984–2000, wood and metal, 400 × 142 × 74 cm
13. *Chalice of the Nemanjićs II*, 2001, wood and metal, 200 × 160 × 160 cm
14. *Sword in Christ's Hand*, 2001, wood and metal, 300 × 100 × 60 cm
15. (*Un*)*Merciful Angel I*, 2002, metal and wood, 270 × 90 × 30 cm
16. (*Un*)*Merciful Angel II*, 2002, metal and wood, 270 × 90 × 30 cm
17. (*Un*)*Merciful Angel III*, 2002, metal and wood, 300 × 100 × 30 cm
18. *Desanka Maksimović*, 2002, portrait, plaster, 75 × 25 × 25 cm
19. *Desanka Maksimović*, 2002, figure, plaster, 65 × 25 × 15 cm
20. *Dr. Ljubodrag Mihailović*, 2002, bust, bronze, 70 × 25 × 45 cm
21. *Stopped Wave*, 2002, wood, 50 × 26 × 16 cm

* Works in this catalogue are given in chronological order.

Roman numerals next to the same title of work mark the works of the same problem but of a different solution.

22. *Crucifix: Serbia I*, 1999–2002, wood and metal, 260 × 250 × 60 cm
23. *Portrait of St. Sava*, 2002, plaster, 76 × 25 × 25 cm
24. *The Olympic*, 2003, metal, 140 × 100 × 80 cm
25. *Roofs of Kopaonik*, 2003, metal, 100 × 90 cm
26. *Game of Shapes II*, 2003, wood, 120 × 100 cm
27. *Cuirassier of Tsar Lazar X*, 2003, wood and metal, 210 × 40 × 40 cm
28. *Cuirassier of Tsar Lazar XI*, 2003, wood and metal, 220 × 50 × 40 cm
29. *Chalice of Vrnjačka Banja*, 2001–2003, wood, 180 × 135 × 133 cm
30. *Figure of Despot Stefan Lazarević*, 2004, bronze, 70 × 15 × 15 cm
31. *(Un)Merciful Angel IV*, 2005, metal, 290 × 90 × 100 cm
32. *(Un)Merciful Angel V*, 2005, metal, 300 × 100 × 100 cm
33. *Portrait of Gordana Arsić Komljenović*, 2006, plaster, 26 × 40 × 22 cm
34. *Portrait of Jelena Arsić*, 2006, plaster, 30 × 55 × 30 cm
35. *Game of Shapes*, 2000–2007, stone, 300 × 100 × 160 cm
36. *Serbian Haiduk*, 2007, wood and metal, 220 × 50 × 50 cm
37. *Portrait of Djordje Komljenović*, 2007, plaster, 25 × 42 × 30 cm
38. *Cuirassier of Tsar Lazar XII*, 2007, wood and metal, 220 × 45 × 45 cm
39. *Portrait of Dr. Vladimir Kenić*, 2008, plaster, 25 × 40 × 30 cm
40. *(Un)Merciful Angel VI*, 2009, metal, 290 × 90 × 90 cm
41. *(Un)Merciful Angel VII*, 2009, metal, 300 × 100 × 100 cm
42. *Time Zones of Russia I*, 2009, wood and metal, 255 × 185 × 55 cm
43. *Cuirassier of Tsar Lazar XIII*, 2010, wood and metal, 220 × 60 × 50 cm
44. *Oh Genesis, Oh, Holy Oak...*, 2007–2011, wood and metal, 285 × 200 × 150 cm
45. *Cuirassier of Tsar Lazar XIV*, 2011, wood and metal, 220 × 50 × 50 cm
46. *Cuirassier of Tsar Lazar XV*, 2011, wood and metal, 220 × 50 × 50 cm
47. *Cuirassier of Tsar Lazar XVI*, 2011, wood and metal, 220 × 50 × 50 cm
48. *Cuirassier of Tsar Lazar XVII*, 2011, wood and metal, 220 × 50 × 50 cm
49. *Cosmic Clock*, 2011, wood, 250 × 20 × 40 cm
50. *Chalice of Bojčin*, 2011, wood, 500 × 70 × 70 cm
51. *Time Zones of Russia II*, 2011, wood and metal, 300 × 185 × 60 cm
52. *Time Zones of Russia III*, 2011, wood and metal, 300 × 185 × 60 cm
53. *Cuirassier of Tsar Lazar XVIII*, 2012, wood and metal, 230 × 40 × 40 cm
54. *Time Zones of Russia IV*, 2012, wood and metal, 250 × 80 × 70 cm
55. *Time Zones of Russia V*, 2012, wood and metal, 250 × 80 × 70 cm
56. *Time Zones of Russia VI*, 2012, wood and metal, 250 × 80 × 70 cm
57. *Guardian of Peace*, 2012, wood and metal, 490 × 180 × 70 cm
58. *The Holocaust*, 2013, wood and metal, 70 × 40 × 70 cm

59. *Chalice of the Nemanjićs III*, 2013, wood, 100 × 65 × 55 cm
60. *Serbia + Russia up to Tokyo*, 2014, wood and metal, 300 × 150 × 140 cm
61. *Bulava – Guardian of Peace*, 2007–2015, wood and metal, 720 × 110 × 260 cm
62. *Time Zones of Russia VII*, 2008–2015, wood and metal, 255 × 185 × 55 cm
63. *Time Zones of Russia VIII*, 2008–2015, wood and metal, 255 × 185 × 55 cm
64. *Time Zones of Russia IX*, 2008–2015, wood and metal, 255 × 185 × 55 cm
65. *Time Zones of Russia X*, 2008–2015, wood and metal, 255 × 185 × 55 cm
66. *Time Zones of Russia XI*, 2008–2015, wood and metal, 255 × 185 × 55 cm
67. *Tsar Lazar*, 2015, wood and metal, 260 × 120 × 50 cm
68. *Tsar Dušan*, 2015, wood and metal, 260 × 120 × 50 cm
69. *Chalices of the Nemanjićs I*, 2013–2015, wood and metal, 70 × 40 × 35 cm
70. *Chalices of the Nemanjićs II*, 2013–2015, wood and metal, 70 × 40 × 35 cm
71. *Chalices of the Nemanjićs III*, 2013–2015, wood and metal, 70 × 40 × 35 cm
72. *Chalices of the Nemanjićs IV*, 2013–2015, wood and metal, 70 × 40 × 35 cm
73. *Chalices of the Nemanjićs V*, 2013–2015, wood and metal, 70 × 40 × 35 cm
74. *The House Where the Dead Live*, 2015, wood and metal, 70 × 40 × 40 cm
75. *Vladimir Vladimirovič Putin I*, 2015, bust, plaster, 30 × 25 × 20 cm
76. *Vladimir Vladimirovič Putin II*, 2016, bust, plaster, 80 × 30 × 23 cm
77. *Kosančić Ivan*, 2017, wood and metal, 250 × 70 × 70 cm
78. *Toplica Milan*, 2017, wood and metal, 250 × 70 × 70 cm
79. *Miloš Obilić*, 2017, wood and metal, 340 × 100 × 90 cm
80. *Rural Exodus*, 2017, wood and metal, 260 × 130 × 70 cm
81. *Symphony I*, 2017, wood and metal, 250 × 250 × 70 cm
82. *Symphony II*, 2017, wood and metal, 250 × 250 × 150 cm
83. *Chalice of the Nemanjićs IV*, 2017, wood and metal, 250 × 150 × 90 cm
84. *Jug Bogdan*, 2018, wood and metal, 255 × 80 × 80 cm
85. *Boško Jugović*, 2018, wood and metal, 245 × 70 × 80 cm
86. *Damjan Jugović*, 2018, wood and metal, 240 × 50 × 80 cm
87. *Ljubodrag Jugović*, 2018, wood and metal, 210 × 50 × 80 cm
88. *Grandfather's Flutes VII*, 2018, wood and metal, 370 × 50 × 50 cm
89. *Urban Exodus*, 2018, wood and metal, 250 × 80 × 80 cm
90. *Symphony III*, 2018, wood and metal, 290 × 240 × 90 cm

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

730.071.1:929 Арсић С.Б.(083.824)
730(497.11)"1998/2018"(083.824)

АРСИЋ, Светомир Басара, 1928–

Светомир Арсић Басара : (радови 1998–2018) / [превод Драгана Богојевић,
Марк Бруган ; фотографије Угљеша Дапчевић, Ивана Томановић, Станко Костић]. –
Београд : САНУ, 2019 (Београд : Службени гласник). – 162 стр. : илустр. ; 24 см. –
(Галерија Српске академије наука и уметности ; 147)

Упоредо срп. текст и енгл. превод. – Тираж 1.000. – Стр. 82–97: Биографија
и библиографија / Кристина Игњатовић Јововић.

ISBN 978-86-7025-810-5

а) Арсић, Светомир Басара (1928–) – Изложбени каталози
COBISS.SR-ID 273873420

Галерија српске академије наука и уметности
захваљује породици Арсић
на великом доприносу у реализацији изложбе,
посебно госпођи Гордани Арсић Комљеновић,
госпођи Јелени Ристић,
господину Ђорђу Комљеновићу
и господину Велимиру Ристићу.

